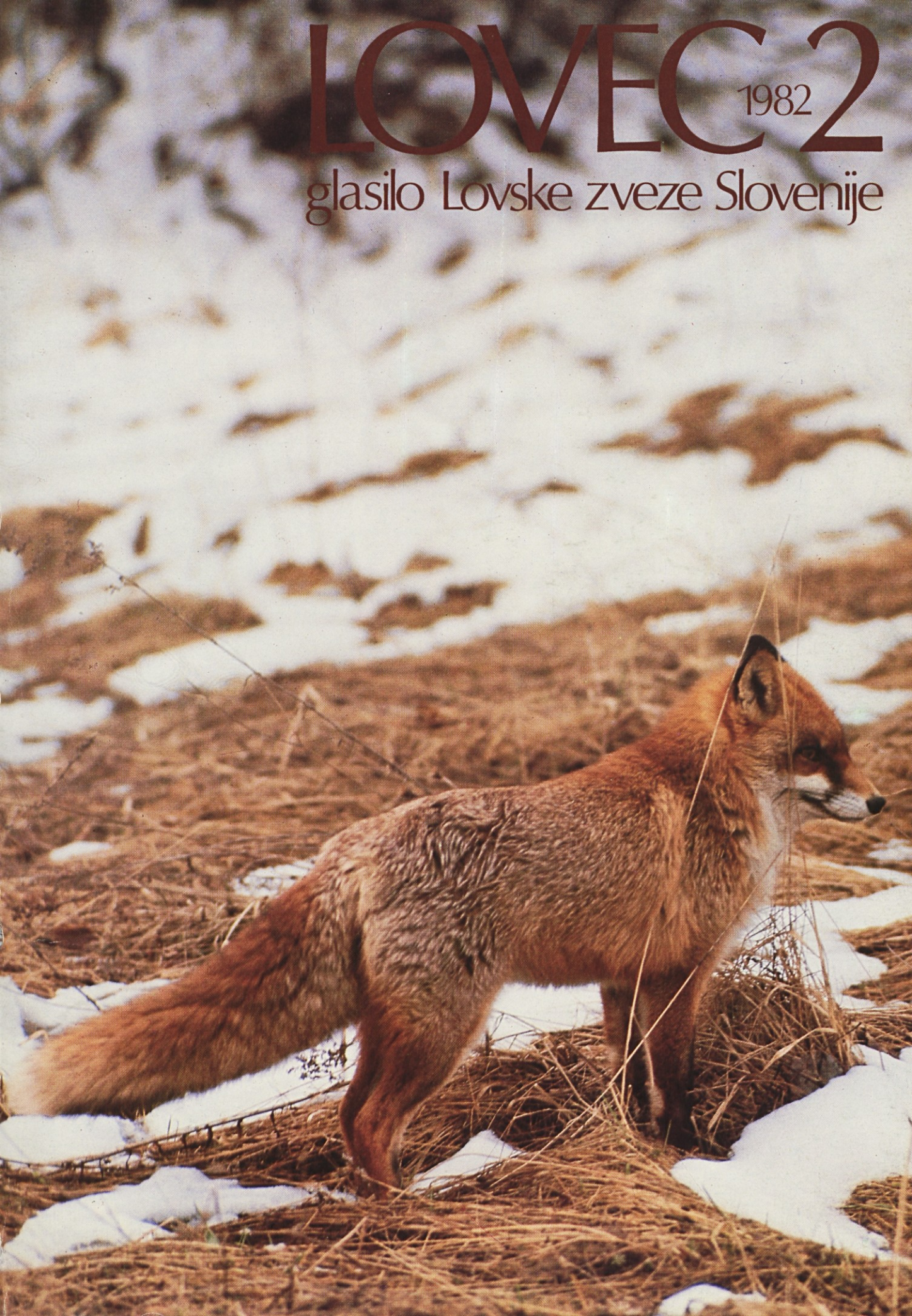

LOVEC 2

1982

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXV., št. 2

februar — svečan 1982

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Miha Adamič, Drago Bitenc, France
Cvenkel, Janez Černač, Vitomir
Mikuletič, Janko Perat, Ciril Štrumbelj,
Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel

Tajnica uredništva Magda Vetrih

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 700 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih dručin
po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1982
je 500 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 120 din, od 15 do 25 besed
140 din, od 25 do 30 besed 300 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Tone Klančar	40	Lovska zveza Slovenije prejela najvišje priznanje Teritorialne obrambe SR Slovenije
Lojze Černe	41	Mala divjad izginja — zakaj?
Skupščina LZS	42	Okrožnica Republiški konferenci in občinskim konferencam SZDL Slovenije
Metod Ceket	46	Ob programu razvoja kmetijske dejavnosti v Vipavski dolini
Iztok Geister	47	Razpoznavanje težko razločljivih ptic — Kozica in čoketa
Andrej Levičnik	48	Nekatere izkušnje z novimi smernicami za gojitev velike divjadi (nadaljevanje)
Republiška veterinarska uprava	50	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Miha Adamič	51	Prispevek k poznavanju prehrane jelenjadi in srnjadi na Snežniku
Po lovskem svetu:	56	Lov in divjad na Irskem — Forgal Mulloy
Lovska organizacija:	57	Razstava LD Jesenice v počastitev 60-letnice organiziranega slovenskega lovstva na Gorenjskem — B. R.
Jubilanti:	58	Alojzij Kocjan — 70 let
Literatura:	59	»Lovec pri preprečevanju in zatiranju stekline« -elf-
Lovska kinologija:	61	Zvezna poljska tekma ptičarjev — memorial Bogdana Sežuna in republiška tekma v vodnem delu v Ljutomeru — I. Udovič
V spomin:	64	Robert Lamprecht
Lovski oprtnik:	65	Kdaj preide divjad v naslednje leto starosti — Fr. Cvenkel

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Lisica sodi med tiste vrste zveri, ki imajo pomembno vlogo v naravnem ravnotežju. Pogosto ji pripisujejo tudi pretiran vpliv na zmanjševanje številčnosti male divjadi, v resnici pa so njena glavna hrana mali glodavci, predvsem miši. V veliki meri se hrani tudi z mrhovino.

Razmeroma velika številčnost lisic v zadnjih letih pa je pospešila tudi širjenje stekline, saj lisica sodi med glavne prenašalce te nevarne bolezni.

V SR Sloveniji se je odstrel lisic od 0,4 na 100 hektarih v letu 1979 povečal v letu 1980 na približno 0,6 na 100 hektarih ali za 50%, kar je nedvomno posledica ukrepov za omejevanje širjenja stekline. Ta bolezen pa se kljub temu širi tudi v jugovzhodne predele Slovenije.

Foto Janez Černač, Diana

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA — NA 38. STRANI LETNIKA LXV:

1. Presenečena pod hrastom, kjer je iskala želod
Foto Janez Papež, Diana
2. Planinska kavka pri pristanku
Foto Matevž Lenarčič
3. Velika sinica, ki v februarju že z več »upanja« pričakuje konec zime
Foto Janez Papež, Diana
4. Srnjak in srna pri podrti jelki. Njene iglice so pri zimskem pomanjkanju koristna hrana srnjadi in jelenjadi.
Foto Tomaž Kočar, Diana

Lovska zveza Slovenije prejela najvišje priznanje Teritorialne obrambe SR Slovenije

V stekleni dvorani Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je ob lanskoletnem 22. decembru, Dnevu Jugoslovanske ljudske armade, izročil komandant Teritorialne obrambe SR Slovenije, general-podpolkovnik Mihael Petrič Lovski zvezi Slovenije srednjo plaketo teritorialne obrambe (TO). V imenu Lovske zveze Slovenije je plaketo prevzel predsednik izvršnega odbora LZS Andrej Levičnik.

To najvišje priznanje teritorialne obrambe je prejela Lovska zveza Slovenije za dosežene uspehe pri razvijanju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, za razvijanje partizanske baze in za obrambno usposabljanje članov lovske organizacije.

Slovenske lovske organizacije in njeni člani-lovci zavzeto in uspešno delujejo v krajevnih skupnostih, občinah in na republiški ravni. Uspešno sodelujejo s štabi in enotami teritorialne obrambe kakor tudi z vsemi drugimi sestavinami splošne ljudske obrambe. Pri izvrševanju skupnih nalog v obrambnih pripravah so lovske organizacije in njihovi člani pokazali svojo veliko zavzetost in zavest.

Z vsem tem je lovska organizacija naredila veliko pri usposabljanju vseh lovcev za opravljanje nalog ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Tone Klančar

Mala divjad izginja – zakaj?

Lojze Černe

Številčnost poljskega zajca, fazana in jerebice je iz leta v leto bolj zaskrbljujoča. O tem je skupščina Lovske zveze Slovenije na svojih sejah predlanskim in lani večkrat razpravljala. Zavzela se je, da je nemudoma treba začeti razreševati to nadvse perečo zadevo.

Se razume, da bo tudi glasilo Lovec prispevalo svoj delež pri tej najtežji nalogi, ki si jo je zadala lovska organizacija. Zato smo se odločili, da bomo tej problematiki namenili v našem glasilu še več pozornosti in v tem letu objavili najprej več sestavkov ing. Lojzeta Černeta, ki se je pri nas doslej najtemeljiteje posvetil vprašanju varstva in gojitve male divjadi. S tega področja je napisal že več izvirnih člankov in tudi delo »Mala divjad«, ki je izšlo leta 1979 kot 10. knjiga Zlatorogove knjižnice pri Lovski zvezi Slovenije.

Uredništvo

Vzroki številčnega upadanja

V lanskem letu smo odstrelili v Sloveniji le 9000 zajcev, 1300 jerebic in 29 000 fazanov. Že v primerjavi s predlanskim letom (1980) je to upad za 1200 zajcev, 2400 jerebic in za 15 500 fazanov. Če pa ta števila primerjamo z leti, ko smo ustrelili največ, to je 44 000 zajcev (1959), 18 000 jerebic (1959) in 94 000 fazanov (1971), ni potrebno posebej poudarjati, v kako resnih težavah smo se znašli pri gospodarjenju s to divjadjo.

Zakaj stalež male divjadi upada, ne le pri nas, ampak skoraj po vsej Evropi? Kje so vzroki? Da bi dobili prave odgovore na ti vprašanji, je bilo v zadnjih 15 letih veliko jugoslovanskih kakor tudi mednarodnih posvetovanj, a je kljub temu ostalo še veliko nejasnega. Mnenja raznih raziskovalcev, ki proučujejo vzroke za upadanje staleža male divjadi, se precej razhajajo, kar tudi vpliva, da še ni enotnih meril za rešitev tega problema. Naj navedem mnenje profesorja iz Avstrije, ko je na medpokrajinski lovski konferenci (Italija, Avstrija, Slovenija) navedel za glavni vzrok upadanja zajčjega staleža lastno ugotovitev: Edino cestne robove še pogosto kosijo in samo tam še raste mlada sočna

trava, na katero se hodijo zajci past. Ko pa zajci prečkajo cesto, jih povozijo avtomobili. (Op. Le kje živi ta profesor? Tudi drugje je še kaj zajčje paše in ne le ob cesti.) Ali čisto nasprotna domneva raziskovalca iz ZR Nemčije, ki je na lanskem posvetovanju v Beogradu predvideval, da je verjetno vzrok za upadanje zajčjega staleža pojav posebne rastlinske bolezni na detelji — rje, ki da lahko povzroča izvrževanje pri zajkljah. (Op. Uboga srnjad, saj se tudi ona rada pase na deteljici!) Še bi lahko navajali različna mnenja tujih in naših raziskovalcev, ki pa jih ni nihče, niti na zaključkih simpozija ne, poskušal strniti v celoto in iz njih narediti praktične zaključke, ki bi pomagali pri ukrepih za izboljšanje staležev male divjadi. Tudi med našimi lovci so zelo različna mnenja, ali celo ugotovitve o vzrokih za izginjanje male divjadi (največ jih sedaj krivi kanjo, ker je zaščitena). Zato navedimo vse bistvene vzroke, ki vplivajo na upadanje staležev male divjadi posameznih vrst in jih poskušajmo strniti v celoto, pod en sam skupni naslov: »Poslabšanje življenjskih razmer«.

Brez pogojev za življenje ni življenja

Ko znanstveniki ugotavljajo, zakaj so v davnini izumrle številne živalske in rastlinske vrste, navajajo za to precej jasne vzroke. Ponavadi gre za spremembo klimatskih in talnih razmer, ali pa v novejši dobi tudi zaradi iztrebljanja po človeku iz raznih nagibov. Čudno bi bilo, da sedaj, ko izginjajo nekatere živali tako rekoč izpred naših oči, ne bi znali poiskati pravih vzrokov. Potrebno je le, da se pogledimo v življenjske zahteve posamezne živalske vrste in ugotovimo, kaj vsaka vrsta potrebuje za nemoteno življenje in razmnoževanje.

Vsako živo bitje — od bakterij, rastlin pa do najvišje razvitih sesalcev — potrebuje za svoj obstoj

določeno življenjsko okolje kot tudi določene možnosti v tem okolju. Glede potrebe po življenjskem okolju ločimo v grobem kopenske od vodnih živali. Če kateremu koli živemu bitju zamenjamo življenjski prostor ali tudi le nekatere pogoje, ki jih potrebuje za življenje, potem propade. Lokvanj, ki je vodna rastlina, propade, če mu vzamemo vodo, ali tudi če mu preveč poslabšamo določene razmere, npr. da mu preveč zmanjšamo globino vode, zamenjamo vrsto tal v mlaki in ga presadimo v bistro tekočo vodo.

Višje razvite živali zahtevajo za svoj obstoj povsem določen življenjski prostor, ki mora biti primerno velik, z ustreznimi podnebniimi in prehrabnenimi možnostmi, z ustrežno nadmorsko višino in še z mnogimi drugimi dejavniki. Prav tako kakor rastline tudi živali propadejo, če jim zamenjamo oz. poslabšamo življenjsko okolje. Seveda pa ločimo pri živalih kakor pri rastlinah vrste z zelo široko sposobnostjo prilagajanja in težko prilagodljive oz. neprilagodljive vrste. Najmanj prilagodljive so vodne živali, ki jim že samo z enim ukrepom, to je z odvzemom vode, onemogočimo življenje. Ribe brez vode ne žive in poginejo takoj. Če pa vzamemo vodo divjim racam, ne poginejo, pač pa se odselijo, rezultat je pri obojih enak: tako kakor ni več rib, tudi ni več rac! Toda, čeprav je voda za vodne živali najpomembnejša, sama po sebi še ne zadošča za življenje teh živali. Potrebna je še ustrežna hrana in za vsako posamezno vrsto tudi še mnogi drugi pogoji. Važne so še velikost vodne površine, vrsta vode, globina itd. Če naredimo določene spremembe v teh razmerah, lahko mnogim vodnim vrstam onemogočimo življenje, ne da bi jih sami neposredno uničili. Sulec v majhni luži ne živi. Če lep naraven potok reguliramo in ga spremenimo v betonsko korito, onemogočimo razmnoževanje rib, ne da bi vodo na kakršenkoli način onesažili.

Lovska zveza Slovenije

61001 LJUBLJANA — ŽUPANČIČEVA 9

p. p. 505

Št.: LZS/9

Datum: 21. 1. 1982

Republiški konferenci SZDL Slovenije Občinskim konferencam SZDL

Skupščina Lavske zveze Slovenije je na svoji 4. seji, 27. junija 1981, in na svoji 5. seji, 12. decembra 1981, obravnavala nekatera pereča vprašanja o uresničevanju nalog lovske organizacije pri varstvu in gojitvi divjadi v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju in tista vprašanja organiziranosti, ki so eden izmed pogojev za uresničevanje sprejetih usmeritev.

Pri tem je izhajala iz dejstev, da je Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, sprejet v letu 1976, vnesel v življenje in delo lovske organizacije vrsto pomembnih novosti. Poleg aktivnosti za nadaljnje podružbljanje lovstva je uveljavil tudi načelo ekološkega obravnavanja divjadi oz. biološko utemeljenega gospodarjenja z življenjskimi skupnostmi posameznih vrst. Uresničevanje tega je proces, ki zahteva tudi nekatere spremembe v dosedanjem delu in praksi lovskih organizacij, ki so še marsikje obremenjene s tradicionalizmom ali ozkimi, zgolj lovskimi lokalnimi interesi. Uresničevanje načela območnega gospodarjenja ne pomeni le vključevanja drugih dejavnikov oz. uporabnikov naravnega prostora, pač pa tudi preseganje mnenja, da lahko vsaka lovska organizacija neodvisno od velikosti lovišča gospodari s »svojo divjadjo«. V sorazmerno kratkem obdobju uveljavljanja že omenjenega zakona so bili doseženi pomembni in spodbudni uspehi, vendar pri ocenjevanju le-tega v nekaterih področjih Slovenije ugotavljamo tudi nasprotno.

Gre predvsem za pojave, ki niso usklajeni z obravnavanjem divjadi po širšem, ekološkem načelu in s položajem posamezne lovske družine pri enakopravnem, samoupravnem sodelovanju pri uresničevanju tega načela. Ugotovljene so tudi pobude za uveljavitev meja lovišč in organiziranosti lovstva po mejah družbenopolitičnih skupnosti, bodisi krajevnih skupnosti ali pa občin. Nosilci teh pobud in aktivnosti so največkrat sami člani lovskih družin, ki nastopajo prek raznih družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, uspevajo pa povsod tam, kjer še ni povsem dojeto spoznanje o bistvu nalog lovske organizacije. Vsekakor je potrebno razločevati samoupravno pravico lovcev do organiziranosti od motivov, ki so pogojeni z lokalizmom, še pogostejše pa s skupnim ali privatno-lastniškim obnašanjem. Ti pojavi so povsem nasprotni naporom za nadaljnje podružbljanje lovstva, hromijo trdnost in enotnost lovske organizacije, s tem pa negativno vplivajo na učinkovitejše varstvo in gojitev divjadi.

Skupščina Lavske zveze Slovenije se bo z uresničevanjem programa svojega dela tudi v bodoče zavzemala za učinkovito podružbljanje odgovornosti pri varstvu naravnega okolja in za večjo družbeno uveljavitev lovskih organizacij.

Prosimo Republiško konferenco SZDL, da nas z lastno aktivnostjo in prek osnovnih organizacij podpre v naporih za nadaljnje podružbljanje lovstva in usklajeno dejavnost pri obravnavanju varstva in gojitve divjadi, ne glede na politično-administrativno razdelitev. To bo pomembno prispevalo k izvajanju nalog lovske organizacije, lažje pa bomo premagovali tudi nekatere pojave in težnje po spreminjanju meja lovišč lovskih družin s tem namenom, da bi jih prilagodili mejam krajevnih skupnosti oz. občin.

Tovariški pozdrav!

Predsednik:
Lojze Briški

Na splošno bi mislili, da so kopenske živali mnogo bolj prilagodljive kakor vodne, a ni povsem takó. Tudi kopenske lahko hitro propadejo, če jim zamenjamo, odvajemo ali poslabšamo življenjsko okolje, na katero so prilagojene. Vzemimo za primer jelena. Je velika, mogočna divjad naših strnjelih gozdov, in rekli bi tudi zelo trdoživa in prilagodljiva vrsta, ki ji ne pridemo hitro do živega. Pa ni povsem takó. Denimo, da bi kar naenkrat spremenili naš najboljši jelenji biotop — prostrane kočevske gozdove v — kmetijska tla. Ali bi jelen tu še ostal? Ne, ker je (pri nas) divjad obsežnih strnjenih gozdov, in ne divjad obdelanega poljedelskega sveta. Jelen sicer ne bi poginil, če mu vzamemo gozd, kakor poginejo ribe, če jim vzamemo vodo, ampak bi se odselil, tako rekoč kar čez noč. Enako bi se tudi zgodilo, če bi jelenu samo zmanjšali ali poslabšali njegov značilen življenjski prostor. Recimo, da ne bi posekali vseh gozdov, ampak bi na obdelanem svetu pustili manjši gozd ali tudi več gozdičev. Jelen to ne bi zadržalo, prav tako bi se selil drugam, saj zahteva velik življenjski prostor z velikimi gozdovi, ker v majhnih ne živi. V davniini je človek že naredil tako spremembo, saj je skoraj vso plodno zemljo pridobil z izkrčitvijo gozdov. Jelenjad in tudi druga tipična gozdna divjad se temu posegu v naravo ni mogla prilagoditi in zanjo na obdelanem svetu ni več mesta.

Življenjski prostor

Podobno kakor vplivajo spremembe življenjskega prostora na jelenjad, pa tudi na druge živali, naštevati bi jih lahko še in še, to velja v enaki meri za malo divjad. Tudi mala divjad zahteva za svoj obstoj povsem določen življenjski prostor. Če ji ta prostor spremenimo ali poslabšamo, je nujno, da na spremembe, tako kakor vse druge živalske vrste, reagira najprej z zmanjšanjem staleža in končno z izginitvijo. In kakšne spremembe so nastale v življenjskem prostoru za malo divjad? Pravi odgovor dobimo lahko le, če primerjamo prejšnje razmere, v katerih se je mala divjad uspešno razmnoževala, s sedanjimi. Mala divjad je po svoji prvotni biti stepska divjad. Da se je razširila k nam, ima zaslugo človek — kmet,

Zložba zemljišč z osnovanjem velikih njivskih površin je eden izmed glavnih vzrokov za izginjanje male divjadi

Foto F. Bajt, Diana

poljedelec. Človek je v teku stoletij, ko je krčil gozdove in jih spreminjal v polja, ustvarjal za malo divjad podobne življenjske razmere, kot jih je nudila stepa. Ali še bolje: kmet je postopno ustvaril tako imenovano »kulturno stepo« in s tem ponudil mali divjadi celo boljše možnosti, kot jih je nudila prava stepa. Mala divjad se je, v stoletjih skoraj enakega gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči, povsem prilagodila na ustvarjeni življenjski prostor kakor tudi na vse človekove posege v tem prostoru. Jerebica je postala izključno poljska divjad, predvsem divjad žitnih polj. Ves način svojega življenja je prilagodila razvoju žit. Tu je našla najboljše mesto za gnezdenje, hrano in kritje. Pridelovanje žita ni motilo njenega življenja. Kmet pa je dolga stoletja sejal samo žito. Tudi kasneje, vse do nekaj let po drugi svetovni vojni, so prevladovala na vsem kmetijskem prostoru Slovenije žitna polja (nad dve tretjini).

Na obdelan svet se je prilagodil tudi zajec, ki je tu našel najboljši

življenjski prostor, ni pa postal izključno poljska divjad, saj mu za razliko od jerebice ustreza tudi gozd. Zajec zato sedaj tudi ni tako ogrožena živalska vrsta kakor jerebica. Z naselitvijo fazana iz azijskih step v naše razmere je tudi fazan postal izrazito poljska divjad, saj v strnjenih gozdovih ne živi.

Da se je mala divjad v prejšnjem obdobju na kmetijskih tleh vedno zelo uspešno množila, je zasluga prejšnjih dobrih življenjskih razmer, ne pa morda boljšega gospodarjenja s to divjadjo. Naštejmo samo nekaj teh dobrih življenjskih razmer za malo divjad:

— Sestava njivskih površin se stoletja ni menjala; prevladovalo je drobno njivsko gospodarjenje z najrazličnejšimi kmetijskimi rastlinami. Prevladovala so žitarice.

— Ves kmetijski prostor v Sloveniji je bil zelo skrbno obdelan in je tvoril eno samo obsežno območje za malo divjad. Mala divjad je lahko prehajala iz enega območja v drugo, kolikor je bila v katerem ob-

močju prizadeta zaradi vremenskih neprilik.

— Obdelava je bila ročna in z vprego, zato pri kmetijskih opravilih mala divjad skorajda ni bila prizadeta.

— Prva košnja (seno) je bila zelo pozna, že izven časa valjenja pernatih divjadi.

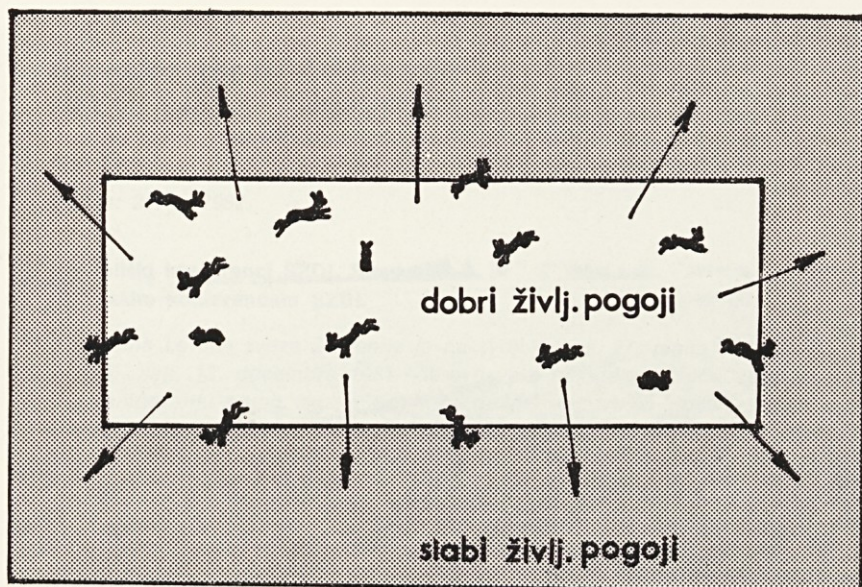
— Njive so za setev okopavin preorali šele spomladi. Zato polje ni bilo nikdar golo.

— Med njivskim svetom so bile številne poljske žive meje in gozdiči, prepotrebno zavetje za malo divjad vseh vrst.

— Škodljivce na kmetijskih rastlinah so včasih uničevali samo z mehaničnimi sredstvi, oziroma so takrat imeli glavno vlogo naravni biološki uničevalci škodljivcev. Mednje uvrščamo še zlasti jerebico.

Poslabšanje življenjskih razmer

Prve spremembe od prejšnjega načina gospodarjenja in s tem začetek slabšanja življenjskega prostora

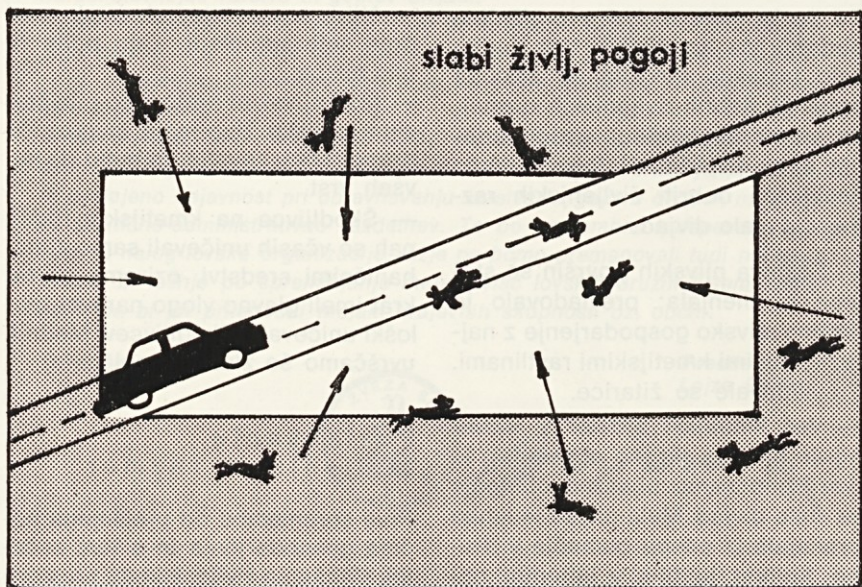
Zaradi velike gostote zajcev v boljših življenjskih razmerah del zajcev stalno prehaja v slabše razmere

za malo divjad ugotavljamo od 1950. leta naprej, ko se začno ustanovljati družbena posestva. Hude posledice razvoja kmetijstva in tudi drugih gospodarskih dejavnosti, ki so v znatni meri poslabšale življenjske razmere mali divjadi, pa se kažejo zadnjih deset let in še zlasti prav zadnja leta. Veliko je teh sprememb, ki slabšajo življenjske možnosti tudi za malo divjad. Poskušajmo jih strniti v nekaj bistvenih:

1. Preusmerjanje kmetijstva v živinorejo in plantažno pridelovanje pridelkov

Povsod, kjer so na širšem območju preusmerili kmetijstvo v živinorejo, so izginile njivske površine ali so se znatno zmanjšale, oziroma se je menjala sestava njiv. Žitarice in okopavine so izpodrinile košne krmne rastline in silažna koruza. Posledica teh sprememb je poslabšanje življenjskega prostora mali

Stalno redčenje zajcev v dobrih razmerah izzove obraten pojav: zajci začno zahajati iz slabših razmer v boljše. Stalne izgube na enem mestu povzročajo upadanje števila zajcev na zelo širokem območju.

divjadi do take mere, da je le-ta s teh površin popolnoma izginila ali pa postala izjemno redka. Če vzamemo jerebici njivski svet ali ji tega preveč zmanjšamo, ji vzamemo njen življenjski prostor.

Posledice so torej enake, kakor če vzamemo ribam vodo in jelenjadi gozd. Podobno poslabšanje življenjskih razmer je nastalo tudi povsod tam, kjer so uredili velike plantaže sadnega drevja, vinogradov in hmeljišč. Značilen primer je pri nas v Savinjski dolini, nekdanj zelo bogati z jerebico in zajcem. Z ureditvijo modernih hmeljnih nasadov pa so tej divjadi odvzeli življenjski prostor.

2. Združevanje zemljišč in industrijski način pridelovanja poljščin na velikih njivskih površinah

Velike njivske površine so popolnoma spremenile prejšnji življenjski prostor mali divjadi. Večji del leta, po preoravanju in žetvi, so te površine prave male puščave in s tem za vso divjad povsem neustrezne (izgubljene). Razen tega te površine obdelujejo z modernimi kmetijskimi stroji in z njimi uničijo še tisto divjad, ki se na teh površinah slučajno še zadržuje.

3. Zgodnje košnje

Čas prve košnje se je ob spoznanju, da je seno hranljivejše, čim prej ga pokosimo, močno premaknil in sedaj sovpada z valjenjem poljske pernat divjadi. Skoraj vsa gnezda po travnikih in njivah s krmnimi kmetijskimi rastlinami propadajo pod rezili kosilnih strojev, največkrat z valedimi samicami vred.

4. Kemična sredstva za varstvo kmetijskih rastlin in uničevanje plevela

Uporaba kemičnih sredstev v kmetijstvu nenehno narašča. Sedaj že ni več kmetije, kjer ne bi uporabljali vsaj enega izmed mnogih insekticidov ali herbicidov. Kemična sredstva delujejo na malo divjad neposredno tako, da se z njimi zastruplja, posredno pa tako, da ji zmanjšujejo naravno hrano v obliki plevelnih semen in žuželk. Prizadeti so predvsem jerebičji in fazanji kečkiki, saj se hranijo v prvih tednih po izvalitvi izključno z živalsko (žuželčjo) hrano.

5. Jesensko preoravanje njiv in opuščanje setve strniščnih posevkov

Medtem, ko so včasih preoravali njive šele spomladi, preorjejo sedaj skoraj vse njive takoj po spravilu jesenskih pridelkov. Strniščne ajde skoraj ne sejejo več. Tako polja ostajajo jeseni popolnoma gola, brez slehernega kritja in hrane.

6. Krčenje poljskih živih meja, gozdičev in grmišč

Z osnavljanjem velikih njivskih površin krčijo kmetijci še tisto kar najmanjše kritje za poljsko divjad, ki ga je kmet nekdanj zavestno puščal, da mu je varovalo polje pred škodljivim vplivom vetra. Vsaka večja kmetijska površina, ki ostane brez kritja ali remiz, je v sedanjih razmerah industrijskega pridelovanja za malo divjad izgubljena. Divjad se ne more pred kmetijskimi stroji nikamor umakniti, kakor tudi ne po žetvi ali preoravanju.

7. Opuščanje obdelave in postopno zaraščanje kmetijskih površin v gozd

Od leta 1955 do 1973 so se v SR Sloveniji zmanjšale njivske površine za 63 000 ha. Skoraj polovica teh površin je popolnoma opuščenih in se postopno zaraščajo v gozd. Za jerebico so te površine popolnoma izgubljene.

8. Zmanjšanje življenjskega prostora za malo divjad zaradi urbanizacije

V zadnjih dvajsetih letih smo v Sloveniji vsako leto pozidali okoli 2000 ha najbolj plodne zemlje oz. najboljšega življenjskega prostora za malo divjad. Zaradi nenačrtnih gradenj pa smo mali divjadi odvzeli ali vsaj zelo poslabšali, dodatno k navedenemu, še dvakrat toliko prostora med zazidalnimi površinami. Z zmanjševanjem prostora pa se zmanjšuje tudi število divjadi.

9. Cestni promet

Čeprav sodimo med prometno zaostale dežele, so škodljive posledice cestnega prometa na divjadi zelo občutne. Izmed vse male divjadi je zaradi prometa najbolj prizadet poljski zajec.

10. Poslabšanje vremenskih razmer

Navedenim vzrokom se je pridružilo še poslabšanje vremenskih razmer. Zime so sicer milejše, za

malo divjad ugodne, zelo neugodne pa so mrzle pomladi in deževna poletja. Mrzle in deževne pomladi uničujejo prva legla zajcev. Dolgotrajno deževje v maju in še zlasti v juniju tudi uniči velik del prirastka pernate divjadi. Na stalno močo poleti in jeseni je zelo občutljiv celó odrasel zajec.

11. Velik vpliv na zmanjšanje staleža male divjadi je pripisati tudi preveliki namnožitvi nekaterih plenilk, zlasti lisic

Veliki razmnožitvi lisic je precej botroval spremenjen odnos lovcev do mesojedih živali, ki jih ni več dovoljeno pokončevati na vse mogoče načine. Posledica prevelike številčnosti lisic je gotovo pojav stekline, saj je narava takó sama poskrbela za njihovo zredčenje.

12. Prevelik odstrel male divjadi

Eden izmed vzrokov, ki je marsikje pripomogel k hitrejšemu upadanju staleža, je tudi prevelik odstrel male divjadi v prejšnjih letih. To velja za območja, kjer so razmere za malo divjad še dokaj ugodne. Povsod tam, kjer sta izginila jerebica in tudi fazan, zaradi vsesplošnega poslabšanja življenjskega prostora, pa za upadanje staležev seveda ne moremo kriviti predvsem prevelik odstrel.

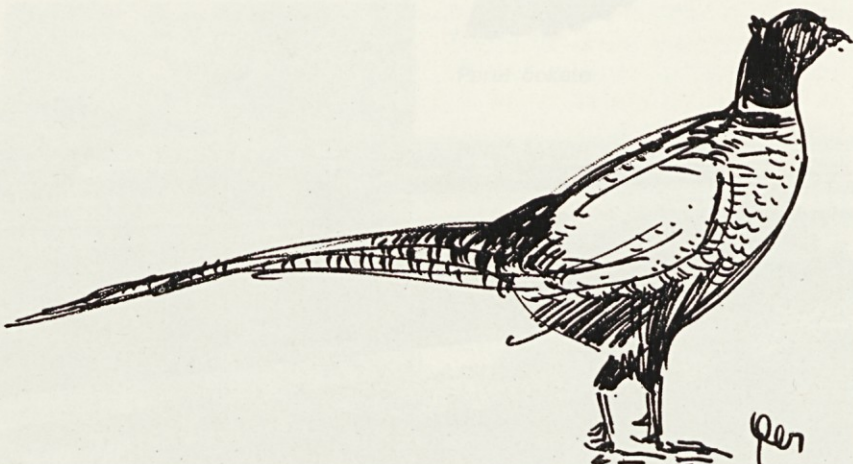
Našteli smo nekaj glavnih vzrokov, ki vsak po svoje prispevajo, da poljska divjad izginja ali pa postaja vse redkejša. Ponekod je temu lahko en sam vzrok, pa če se komu zdi še tako neznaten, drugod pa več navedenih ali vsi naštetih, ki so v celoti vsak po svoje pripomogli, da so se življenjske razmere tako

poslabšale, da za malo divjad ni več prostora.

Veliko lovcev je še, ki ne najdejo pravega odgovora na vprašanje, zakaj je mala divjad, še posebno zajec, izginila tudi iz območij, ki so ostala nespremenjena. Že takoj moramo opozoriti, da takih razmer, ki so bile nekdanj, ni nikjer več v Sloveniji. Lovci, ki sprememb ne opazijo, so kaj slabi opazovalci.

Vsekakor pa velja, da nekatera lovišča niso tako zelo spremenjena oz. prizadeta, pa je mala divjad iz njih izginila še prej kakor iz bolj prizadetih lovišč. Razlog je preprosto: Ko so razmere še dopuščale, je bila poljska divjad razširjena povsod, tako v dobrih kakor tudi v slabših predelih. Zaradi velike gostote se je moral del prirastka iz boljših predelov vedno odseljevati v slabše predele. Ko pa je začel stalež male divjadi v dobrih predelih, zaradi slabšanja razmer, upadati, se divjad ni več širila navzven, ampak je obratno iz slabših predelov začela migrirati v boljše — po načelu, ki je lovcem dobro znano: če ustreliš zajca, njegovo prazno mesto kmalu zasede drug zajec.

Stalno redčenje zajca v nekaterih loviščih zaradi gostega cestnega prometa, prevelikega odstrela in drugih vzrokov je povzročilo upad staleža na širšem območju. Na ta način je stalež zajca v hribovskem manj prizadetem okolju upadel prej kakor v bolj prizadetih ravninskih loviščih. Sedaj, ko so se razmere v nekaterih ravninskih loviščih tako močno poslabšale, da v njih za zajca enostavno ni več prostora, je v hribovskih »trenutno« bolj zdravih predelih — več zajcev kakor v ravninskih.

Ob programu razvoja kmetijske dejavnosti v Vipavski dolini

Metod Ceket

K pisanju tega poročila me je spodbudil program razvoja osnovne kmetijske dejavnosti sestavljene organizacije združenega dela VIPA — Ajdovščina za obdobje 1981—1985, imenovan »Program Vipavska dolina«. Moje razmišljanje bo sicer teklo o nalogah lovcev in drugih dejavnikov pri ohranjanju ter izboljševanju življenjskih možnosti za malo divjad v Vipavski dolini. A glede na to, ker sta v istem planskem obdobju načrtovana v SR Sloveniji še dva podobno obsežna programa, je aktualnost problematike in nalog moč razširiti.

»Vipavska dolina« je obsežen ter zahteven načrt o povečanju pridelovanja osnovnih kmetijskih pridelkov v Vipavski dolini, ki se razteza na območju občin Ajdovščina in Nova Gorica ter tvori enoten kmetijski, gospodarski ter lovskogospodarski bazen. Območje se razteza od vznožja Razdrtega do državne meje z Italijo in obsega 31 000 ha površin, od tega 14 500 ha obdelovalnih zemljišč, 5000 ha pašnikov, 9400 ha gozdov in 2100 ha nerodovitne zemlje. Vipavsko dolino, predmet največjih agrarnih in prostorskih posegov po

vojni na Primorskem, razpolavlja, napaja ter krasí reka Vipava s številnimi bogatimi pritoki. Na svoji, skoraj 50 km dolgi poti poplavlja okrog 1300 ha zemljišč. Po drugi strani pa, zaradi pojavov suše v poletnih mesecih, program predvideva obsežna vodoureditvena ter namakalna dela z izgradnjo vodnih razbremenilnikov ter zadrževalnikov, brez katerih ni moč uresničiti načrtovanega povečanega pridelovanja določenih kmetijskih pridelkov.

Osnovno izhodišče programa je v nujnosti ter objektivni zahtevi, da se ravninski predeli doline uporabijo za poljedelstvo ter vrtnarstvo, blago naklonjena zemljišča ter nekoliko višji tereni za sadjarstvo in gričevnato razgibano zemljišče za vinogradništvo.

Od skupno 31 000 ha bodo za kmetijsko pridelovanje usposobili 16 000 ha zemljišč, in sicer: 7700 ha za poljedelstvo, 3500 ha za pridobivanje krme in krmnih rastlin, 3250 ha za vinogradništvo in 1500 ha za sadjarstvo.

Da bi bilo obdelovanje oz. pridelovanje čim smotrnejše, bo skupno urejenih 81 kompleksov, ki bodo, glede na razgibanost ozemlja in druge danosti, obsegali

od 4 do 303 hektarje. Planirani posegi v kmetijski prostor, krajino ter naravo si bodo sledili skozi razdobje petih let, morebiti pa še naslednje plansko obdobje. Menim, da je še vedno priložnost posege in kmetijske dejavnosti v največji možni meri uskladiti z dolgoročnimi koristmi lovstva in širšimi družbenimi interesi. V 1981. l. in prejšnjih letih so bila že opravljena nekatera vodoureditvena dela ter melioracije na okoli 400 ha polj pri Ajdovščini ter Prvačini. Lovci smo omenjena dela spremljali od daleč ter zgolj ugibali o možnih dobrih in slabih straneh teh posegov v življenjske razmere male divjadi, predvsem zajca, fazana in jerebice. Mnenja o posledicah so bila in so še sedaj deljena, nihče izmed dobrih poznavalcev male divjadi pa še ni dal javne ocene, kaj bomo lovci in ljubitelji divjadi z melioracijami (izboljšavami) velikih površin pridobili oz. izgubili.

Ajdovsko polje, deloma pa tudi polje okoli Prvačine in Volčje drage, je bilo pred ureditvijo zelo primeren in priljubljen biotop za malo divjad vseh vrst. Polja, bolj ali manj obdelovana na klasičen način, posejana in zasažena z raznovrstnimi kulturami, njive s strnišči prek zime, obrasla in omejena z grmovjem ter živimi mejami in gozdiči ter prepletena s številnimi obraslimi strugami potokov, so nudila divjadi skoraj idealen življenjski prostor. Nasproti temu vidimo danes sodobna velika polja brez vsakršnega kritja za malo divjad, z očiščenimi vodotoki, izsekanimi gozdiči ter velikimi njivami istovrstnih kultur, predvsem koruze ter krmnih rastlin.

Ugotavljamo, da za izboljšanje življenjskih razmer male divjadi, ki je že tako ogrožena in njena številčnost iz leta v leto upada, nismo storili ničesar. Zaman pričakujemo, da bodo pomembna vprašanja o ohranitvi življenjskih možnosti za divjad načeli in razrešili lovstvu v korist kmetijci sami oz. njihove organizacije in skupnosti. Še je čas, da se lovci dogovorimo s pristojnimi, ki snujejo velike, smeje in potrebne korake v razvoju kmetijstva, o tem, kaj skupno storiti oz. dopustiti v Vipavski

Del Vipavske doline

Foto F. Bajt, Diana

dolini (in tudi drugod) v prid male divjadi.

S predstavniki sestavljene organizacije združenega dela VIPA — Ajdovščina smo lovci navezali stike ter se dogovorili o tesnejšem sodelovanju v vseh fazah urejanja kmetijskih zemljišč. Upoštevajoč splošne družbene interese, kakor tudi koristi posameznikov, bomo na Vipavskem poskusili oblikovati tak življenjski prostor, ki bo, zaradi dobrih podnebnih razmer, ob velikem poveča-

nju pridelave koruze in žit drugih vrst, prispeval ne le k ohranitvi, temveč tudi k občutnejšemu povečanju številčnosti male divjadi.

Zveza lovskih družin Gorica je prvi korak že storila, ko je za svojega pooblaščenega strokovnega predstavnika pri usklajevanju programa določila prizadevnega predsednika komisije za gojitev divjadi, Viktorja Zadravca. Na njem ter lovcih lovskih družin Vipavske doline je, da sprejmejo roko sodelo-

vanja, ki so jim jo ponudili kmetijci, in k delu pritegnejo še uveljavljene strokovnjake Lovske zveze Slovenije.

V našem glasilu in drugih strokovnih lovskih listih, ne nazadnje tudi v našim lovcem dobro znani ter dosegljivi knjigi Zlatorogove knjižnice »Mala divjad« Aloyza Černeta, je izpostavljeno vprašanje o vztrajnem slabšanju življenjskih možnosti za malo divjad. Podani pa so tudi predlogi o ukrepih za izboljšanje razmer, zlasti za jerebico in fazana.

Razpoznavanje težko razločljivih vrst ptic

Kozica in čoketa

Najbrž ni lovca, ki mu na zamočvirjenih tleh ne bi kdaj na spomlad izpred nog švignila vreščava ptica in se spretela v cikcakastem letu. Včasih, to res ni pogosto, pa se dvigne nemo izpred nas in kmalu zatem kot kamen pade na tla. Ko bi mogli z gotovostjo reči, da smo v prvem primeru splašili kozico (*Gallinago gallinago*), v drugem pa čoketo (*Gallinago media*), kakor nas pretirano zanesljivo učijo priročniki, ta zapis o razlikovanju ne bi bil potreben.

Kozica se resda splašena redno oglašča, čoketa pa se, kakor so ugotovili v Angliji, v 70 % primerov dvigne nemo. Zanesljivejši kakor oglašanje je sprelet, ki pri čoketi po vseh izkušnjah ni daljši od 30 metrov. Vendar se tako kratko in nemo lahko spreletijo tudi zelo utrujene kozice in s takimi kozicami moramo ob preletu tudi računati.

Obrobna bela peresa v repu so druga opazovalna sestavina, na katero nas opozarjajo priročniki za opazovanje ptic. Vendar je ta posebnost kaj malo uporabna pri opazovanju spodene ptice, ker je za kaj takega v tistih nekaj sekundah, ki so nam na voljo, preprosto premalo časa. Često se v hipu niti še povsem ne opomoremo od presenečenja, ki ga povzroči nepričakovano spodena ptica. Žal je kozica pri nas še vedno na spisku lovne divjadi, zato o teh belih razlikovalnih peresih vseeno nekaj besed. Medtem ko ima čoketa kar tri zunanja repna peresa bela, je pri kozici belo le eno samo pero. A tudi nepregoljene mladostne čokete imajo manj beline v repu in se potem takem v mejnih primerih lahko enačijo s kozico.

Poznavalci opozarjajo tudi na držo kljuna. Čoketa drži kljun pri vzletu pod manjšim kotom, računano od horizontale, kakor kozica. Težje pa presodimo dolžino kljuna; ta je pri čoketi krajši kot pri kozici. Le redkokdaj bomo imeli priložnost od daleč opazovati kozico na tleh; takrat bodimo pozorni na njen bel trebuh. Poznamo pa tudi temnejšo različico kozice, ki je bliže tudi po

trebuhu progasti čoketi in še bliže močno progasti mladostni čoketi.

Najzanesljiveje pa se čoketa in kozica razlikujeta po perutih. Jasno viden črn, belo obrobljen pas sredi čoketine peruti je odločilno razpoznavno znamenje. Sestavljajo ga prvo in drugoredni črni, belo obrobljeni krovci, ki jih zgoraj pokrivajo belo obrobljeni srednji krovci. Pri kozici je ta razlika neizrazita, slabo vidna v višini drugorednih in povsem neopazna v višini prvorednih krovcev. Kozica pa ima za razliko od čokete zelo temna belo obrobljena drugoredna peresa.

Toda kakorkoli že zvedavo obračamo in razposajeno napletamo, ostaja temeljno vendarle vprašanje: Kako izkoristiti vseobsegajočo hipnost — s pronicljivim pogledom ali s slepim pritiskom na sprožilec? Čokete ni dovoljeno streljati vse leto, kozico pa je dovoljeno od 1. avgusta do 15. januarja.

Iztok Geister

Kozica (*Gallinago gallinago*), njena telesna dolžina slabih 27 cm

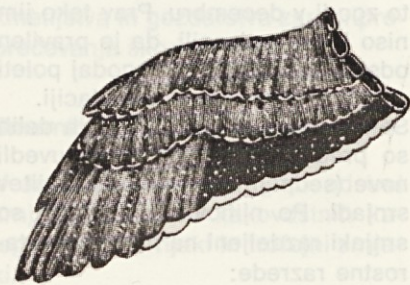

Čoketa (*Gallinago media*), njena telesna dolžina 28 cm

Perut čokete

Perut kozice

Nekatere izkušnje z novimi smernicami za gojitev velike divjadi

Poročilo s 30. medpokrajinske lovske konference v Völsu, 24. 10. 1981

(Nadaljevanje)

Andrej Levičnik

SRNJAD

Lovska zveza
Štajerske — Avstrija

Približno sedem let prej, preden so bile na avstrijskem Štajerskem uvedene sedanje smernice za gojitev srnjadi, je LZ Štajerske začela s pripravami nanje. S predavanji, članki v lovskih listih in s pogovori v manjših krogih, pa tudi z navodili so pripravljali tla za nove (sedanje) smernice. Ta navodila so zajemala:

1. Sproščen odstrel gumbarjev nad letnim odstrelnim planom, s tem da je treba za vsakega nad planom uplenjenega srnjaka odstreliti še (eno) srno.

2. Povečan odstrel mladičev in srn.
3. Poletni odstrel srn, ki ne vodijo mladičev.

S takimi navodili so dosegli močnejši odstrel mlade srnjadi in svoje lovce počasi navadili tudi na večji odstrel srn. Ukrepi LZ Štajerske so bili v začetku deležni kritike. Tako so nekateri lovci prišli na dan s trditvijo, da se gumbar lahko še vedno razvije v kapitalnega šesteraka. Spet drugi so se branili odstreljevati več mladičev in srn, češ »odkod pa naj pridejo srnjaki, če bomo pobili srne«. Precej lovcev iz gorskih predelov pa je zatrjevalo, da zima kosi predvsem med srnami in da naj bi bil zato v gorskih loviščih upravičen le lov na srnjaka. Najbolj sporen je bil poletni odstrel srn, ki ne vodijo mladičev. Dolgo je trajalo, preden so se štajerski lovci sprijaznili s takšnim navodilom. Tudi jim niso lahko pojasnili, da napačen odstrel srne (vodeče) ostane napačen odstrel, četudi se to zgodi v decembru. Prav tako jim niso lahko pojasnili, da je pravilen odstrel nevodečih srn zgodaj poleti samo v dobro srnji populaciji. Šele po takšnih pripravljalnih delih so pred sedmimi leti lahko uvedli nove (sedanje) smernice za gojitev srnjadi. Po njihovih smernicah so srnjaki razdeljeni na naslednje starostne razrede:

Razred zrelih — I.

Srednji razred — II.

Razred mladih — III.

Prvi razred (I.) obsega srnjake od dopolnjenega pêtega leta dalje.

Drugi razred (II.) obsega vse srnjake z dopolnjenim drugim letom in do pêtega leta. Srnjaki II. razreda se delijo na II. a in II. b.

Tretji razred so srnjaki z dopolnjenim prvim letom starosti pa do drugega leta starosti (lanščaki).

Naj o b t e m p r i p o m n i m, d a v SR Sloveniji po »enotnih gojitvenih smernicah 1980—85« srnjake razvrščamo v dve kategoriji (razreda) in vsako kategorijo (razred) delimo še v dve skupini (A in B).

Tako ločimo: lanščake ter dve- in večletne srnjake. Odločilni za razvrstitev lanščaka v skupino A ali B sta telesna teža in dolžina šil. Dve- in večletni srnjaki so prav tako dveh skupin (A in B). Odločilni za razvrstitev srnjaka te starosti v skupino A ali B sta telesna teža in teža rogovja.

O telesnih težah srnjakov kakor tudi o težah rogovja in dolžinah šil veljajo dogovori lovske organizacij (LD) lovskogojitvenega območja (ZLD).

Primer Krimskega lovskogojitvenega območja (SR Slovenija):

A — lanščaki

1. telesna teža 16 kg ali več, rogovje se ne upošteva
2. telesna teža od 13 do 16 kg in poprečna dolžina šil vsaj 8 cm

B — lanščaki

1. telesna teža pod 13 kg, rogovje se ne upošteva
2. telesna teža od 13 do 16 kg, poprečna dolžina šil pod 8 cm

A — dve- in večletni

1. telesna teža 20 kg ali več, rogovje se ne upošteva
2. telesna teža od 17 do 20 kg, teža svežega rogovja 260 g

B — dve- in večletni

1. telesna teža pod 17 kg, rogovje se ne upošteva
2. telesna teža od 17 do 20 kg, teža svežega rogovja pod 260 g

Uplenjene srnjake je obvezno stehati do 0,5 kg natančno (iztrebljene, v koži, z glavo, nogami in rogovjem).

V zimski stiski se srnjad zbere tudi v večje skupine

Foto J. Papež, Diana

Srne in mladiče ženskega spola (srnice) na avstrijskem Štajerskem streljajo po planu načelno v enakem številu kakor srnjake in mladiče moškega spola (srnjačke). To-rej v spolnem razmerju 1 : 1.

Pri srnah odstreljujejo predvsem mladiče ž. sp. (srnice), (enoletne) mladice in nad 7 let stare srne. Mladiče m. sp. (srnjačke) streljajo samo slabo razvite, dokončno izbi-ro pa opravijo šele pri lanščakih (enoletnih), katere je lažje oceniti. Odstrel mladičev mora biti večji od odstrela srn.

Na območju LZ Štajerske je bil v lovskem letu 1980/81 dejanski odstrel srnjadi takle:

Uplenjeno skupno 49 301 kosov srnjadi, od tega srnjakov in srnjač-kov 23 663 ali 48 % ter srnic, mladitv in starih srn 25 638 ali 52 %.

Sestava (struktura) izvršenega odstrela srnjakov (48 %):

srnjački 18,9 % (ali 4476)

1-letni (lanščaki) 36,1 % (ali 8546)

2—4-letni 20,6 % (ali 4871)

5 in večletni 24,4 % (ali 5770)

Odstrel mladih (srnjački in lanščaki) 55 %, dve- in večletnih pa 45 %.

Sestava (struktura) izvršenega odstrela srn (52 %):

srnice 43,4 % (11 132)

mladice in starejše srne 56,6 % (14 506)

V statistiki, ki jo vodijo, ne prikazu-jejo ločeno mladitv (enoletnih srn) in starejših srn.

Pri izbiri srnjadi po kakovosti upo-števajo predvsem telesno težo in sploh fizično stanje živali. Ta oce-na ima prednost pred oceno moči rogovja. Izredno močno posegajo v razred mladih in najbolj prizanašajo srednjemu razredu. Po sedmih letih izvajanja teh smernic se je številčnost srnjadi v nekaterih pre-delih dežele dokaj zmanjšala. Zato bodo v prihodnje odstreljevali ve-liko več mladičev obeh spolov in manj srn. Pravijo, da bo treba od vsakega para mladičev odstreliti enega mladiča, seveda šibkejšega, oziroma srnico, če sta oba mladiča enako močna. Samo številčno ustrezen odstrel mladičev ob so-časnem strogo gojitvenem odstrelu srn jim lahko prinese uspeh, ki ga želijo.

Sicer pa, kjer so se strogo držali smernic, uspeh ni izostal. Celo v visokogorskih loviščih prihajajo se-daj, po zaslugi novega gospodar-

Srnjak v februarju

Foto J. Papež, Diana

jenja s srnjadjo, povezanega z iz-boljševanjem prehrambenih mož-nosti v naravi, lovцем pred puško močni srnjaki. Z zadovoljstvom ugotavljajo, da ni uspeh le posa-mezen kapitalen srnjak, pač pa se je na splošno izboljšalo poprečje odraslih živali posamezne popula-cije.

Lovska zveza Južne
Tirolske — Italija

Spomladi 1975 je LZ Južne Tirolske izdala enotna navodila za odstrel parkljaste divjadi, ki so v veljavi še sedaj.

Cilji teh navodil so:

1. Izboljšati starostno sestavo (strukturo) in spolno razmerje ter ohraniti zdrave populacije.
2. Številčno omejiti populacije v skladu z upravičenimi zahtevami kmetijstva in gozdarstva zaradi pre- prečevanja škod od divjadi.

Smernice za odstrel srnjadi

V Južni Tirolski načrtujejo odstrel srnjakov po dveh kakovostnih ka-tegorijah: C-srnjaki in trofejni srnja-ki.

Za ocenjevanje trofej pa imajo še dodatno razdelitev na starostne razrede. Srnjake delijo na enoletne, dveletne, triletno, štiriletno in starejše.

V časovnem obdobju 1976—1980 so letno uplenili poprečno po 1812 C-srnjakov (50,5 %) in 1780 trofejnih srnjakov (49,5 %). Tako so bile smernice ($1/2$ C-srnjakov in $1/2$ trofejnih srnjakov) izpolnjene.

Starostna sestava (struktura) uplenjenih srnjakov:

1717 (48 %) enoletnih
1201 (33 %) dve- in triletnih,
674 (19 %) štiriletnih in starejših.

V primerjavi s poprečnim odstrelom zrelih srnjakov (štiriletni in starejši) v petletnem obdobju 1971—1975, ki je znašal 15,8 %, se je odstrel takih srnjakov v obdobju 1976—1980 bistveno izboljšal in povečal, saj je bil 19 %.

Pač pa je bil odstrel srnjakov srednjega razreda zelo močan (33 %), čeprav bi jim bilo treba po smernicah prizanašati. Prav ti napačno odstreljeni srnjaki so gotovo eden izmed vzrokov, da je srnjad v nekaterih predelih nazadovala.

Srne in mladiči

V omenjenem časovnem obdobju (1976—1980) so letno uplenili poprečno 2688 srn (72 %) in 1035 mladičev (28 %). Razmerje uplenjenih srn in mladičev obeh spolov je v primerjavi z uplenjenimi srnjaki približno 1:1 (3592 srnjakov in 3723 srn in mladičev), to je v raz-

merju, ki ga predpisujejo njihove smernice.

V primerjavi s celotnim odstrelom pa je odstrel mladičev obeh spolov mnogo manjši od predvidenega odstrela po smernicah (25 %). Dejanski odstrel mladičev obeh spolov je glede na celotni odstrel samo 14 %.

LZ Južne Tirolske ugotavlja, da njihove lovce zelo težko navdušijo za odstrel mladičev. Vzrok temu naj bi bil v tradiciji in moralnih pomislekih. To zgrešeno ravnanje je po njihovi oceni privedlo v letih od 1976 do 1980 na nekaterih področjih do prevelikega števila srn v razmerju s srnjaki.

Lovske zveze Trsta, Gorice, Vidma, Pordenona in Trenta — Italija

Za vse te lovske zveze je značilno, da si prizadevajo gojiti srnjad po sodobnejših smernicah.

Tako (teoretično) njihove smernice predvidevajo odstrel 50 % starejše srnjadi in 50 % enoletne ali še mlajše srnjadi, pri spolnem razmerju 1:1.

Za odstrel gumbarjev in srnjakov, starih nad 8 let, ter ranjene in bolne srnjadi ni nikakršnih omejitev.

Pri srnah za odstrel načrtujejo: 50 % enoletnih srn (mladic) in 50 % starejših živali.

Na konferenci so predstavniki navedenih zvez v svojih referatih zagotavljali, da so take smernice v

Italiji, z izjemo Južne Tirolske, neizvedljive.

Glavni razlog, ki onemogoča uresničevanje takih smernic, so predvsem pogoni s psi, ki imajo dolgoletno tradicijo in jih ni moč hitro izkoreniniti. Tam, kjer izvajajo lov s psi, pa lovci niso pripravljeni plačevati lovskega čuvaja. S tem v zvezi je drug velik problem, to je divji lov, ki je v Italiji na območjih nekaterih zvez zelo razširjen.

Lovci spuščajo pse v gozd tudi v lovopustu, kar še poslabšuje razmere v loviščih. Rezultati, do katerih je privedel tak način lova, so zelo slabi. V območjih, kjer love srnjad s psi, je gostota te divjadi izredno majhna, od 0,17 do 0,27 srnjadi na 100 ha.

Poglejmo še izvršeni odstrel v loviščih na območju Lovske zveze Trento v letu 1979. Ta lovska zveza je v Italiji poleg Lovske zveze Južne Tirolske prišla najdlje pri uresničevanju gojitvenih smernic:

2192 srnjakov in 955 srn ter mladičev. Od tega:

912 (47 %) srnjakov razreda III, 869 (45,2 %) srnjakov razreda II, 168 (8,7 %) srnjakov razreda I.

Njihove smernice pa predvidevajo takle odstrel srnjakov:

iz razreda III — 50 %, iz razreda II — 25 % in iz razreda I — 25 %.

Po njihovih smernicah so razred III enoletni srnjaki, razred II dve- in triletni srnjaki, razred I pa štiri- in večletni srnjaki.

Iz dejanskega odstrela je razvidno, da še vedno uplenijo preveč srnjakov II. razreda in odločno premalo srn in mladičev. (Samo 30 % glede na celotni odstrel.)

(Se nadaljuje)

Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. decembra 1981 do 15. januarja 1982 so z območja 38 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 341 trupel živali: 256 lisic, 14 psov, 32 mačk, 6 goved, 4 zajcev, 13 srn, 1 muflona, 4 jazbecev, 7 kun, 1 miši, 1 veverice in 2 volkov.

Virološki inštitut Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 74 živalih z območja 18 navedenih občin: Ajdovščina (2 lisici), Celje (2 lisici in 1 mačka), Cerknica (1 lisica), Idrija (3 lisice), Krško (11 lisic), Laško (6 lisic), Ljubljana-Bežigrad (3 lisice), Ljubljana-Siška (3 lisice), Logatec (3 lisice), Mozirje (1 govedo), Nova Gorica (17 lisic, 1 govedo in 1 srna), Postojna (5 lisic), Ptuj (2 lisici), Sevnica (7 lisic), Šentjur pri Celju (1 lisica), Škofja Loka (2 lisici), Tolmin (1 govedo) in Zagorje ob Savi (1 mačka).

Med obolelimi živalmi je še vedno največ lisic — 91,90 %, domačih živali 6,80 %, ostalih živali pa 1,30 %.

V tem mesecu (od 16. 12. 1981 do 15. 1. 1982) je bila steklina ponovno ugotovljena, po več kakor treh mesecih, na območju občin Mozirje in Zagorje ob Savi.

V Ljubljani, 21. 1. 1982

Republiška veterinarska uprava

Prispevek k poznavanju prehrane jelenjadi in srnjadi na Snežniku

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije

V tem prispevku so prikazani izsledki prvega dela raziskave o prehrani jelenjadi in srnjadi na območju TOZD Gojitveno lovišče Jelen-Snežnik. Študija je bila izvedena v sklopu raziskovalne naloge »Proučevanje možnosti za usklajevanje interesov lovstva in gozdarstva v Notranjskem LGO«, ki jo je financiralo Gozdno gospodarstvo Postojna in je potekala od 1977. do 1980. leta. Namen raziskave je bil:

- spoznati prehrabne značilnosti jelenjadi in srnjadi,
- oceniti sestavljeni (kombinirani) vpliv obeh vrst na možnosti naravne obnove gozdov,
- oceniti razmerje med prehranjevalnimi možnostmi okolja in prehranjevalnimi potrebami obeh vrst ter določiti prednostni red ukrepov v okolju, da bi se sorazmerno povečali dostopni deleži oz. količine ustrezne hrane.

Vzorci na terenu so jemali in zbirali revirni lovci, za kar se jim na tem mestu zahvaljujem. Brez njihovega sodelovanja izvedba raziskave namreč ne bi bila možna.

Ta članek je inačica sestavka, ki je bil pod enakim naslovom objavljen v katalogu »Pregled gojitve in odstrela jelenjadi v lovskem letu 1980, Notranjsko lovskogojitveno območje, Snežnik, od 23. do 31. 5. 1981«.

Opis uporabljene metode dela

Pri analizi vzorcev vsebine vampov jelenjadi in srnjadi smo uporabili metodo analiziranja hrane v mokrem stanju. Metodo smo nekoliko prilagodili namenu naših raziskav. Postopek odvzema in konzerviranja vzorcev na terenu ter priprava za laboratorijsko obdelavo sta naslednja: na kraju odstrela odvzete vzorce vsebine iz vampov uplenjene divjadi shranimo v plastičnih kozarcih 0,75 litra in jih konzerviramo v 4% raztopini formalina. Podatke o uplenjeni divjadi (vrsta, spol, ocena starosti) ter času in kraju odstrela vpišemo na nalepko na ko-

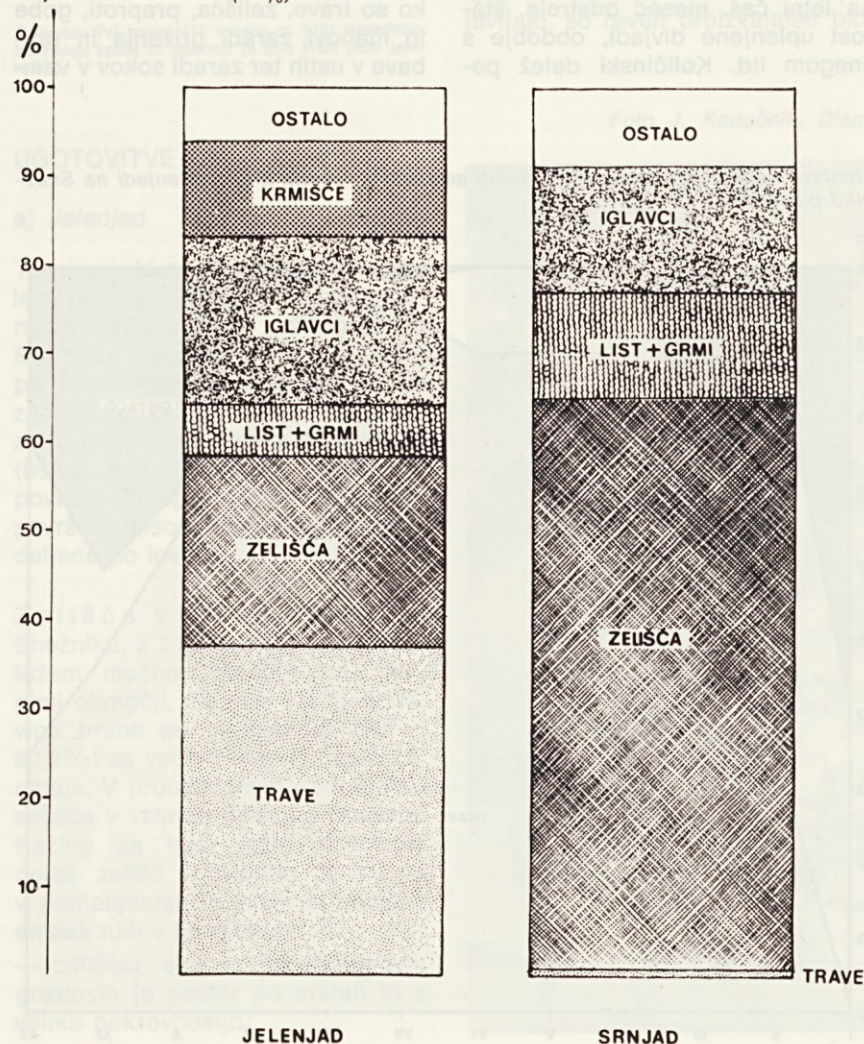
zarcu. Tako pripravljeni vzorci, hranjeni v primerno hladnem prostoru, so obstojni poljubno dolgo. V laboratoriju vzorec pred analizo dobro speremo z vodo na situ (mreža z okenci 2×2 mm) ter po 3 urah odcejanja stehamo. Nadaljnja analiza obsega 3 operacije:

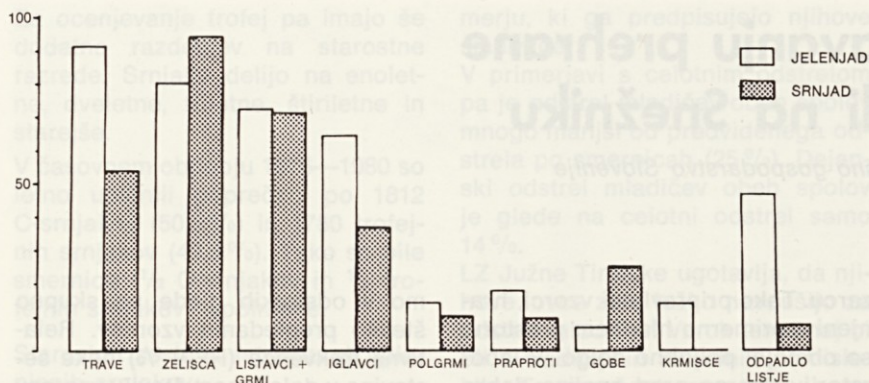
- S pregledom ugotovimo v celotnem vzorcu posamezne sestavine hrane. S pomočjo podatkov o njihovi zastopanosti v večjem številu vzorcev izračunamo sorazmerno pogostnost, relativno frekvenco posamezne sestavine, ki jo izrazi-

mo v odstotkih glede na skupno število pregledanih vzorcev. Relativna frekvenca (RF v %) neke sestavine v določenem številu vzorcev nam kaže njeno priljubljenost v izbiri prehrane preučevane divjadi v določenem območju. Čim pogostejše se neka sestavina pojavlja, tem večja je verjetno tudi njena priljubljenost. Seveda je treba pri tem upoštevati prehranjevalne razmere v okolju oziroma mesto in delež posamezne sestavine hrane v njem.

- Manjši del vzorca (približno $\frac{1}{3}$) pod lupo z menjajočo povečavo

Količine deležev posameznih sestavin v vzorcih celoletne prehrane jelenjadi in srnjadi na Snežniku (v %)

Razlika v pogostnosti posameznih sestavin (RF v %) vzorcev celoletne prehrane jelenjadi in srnjadi na Snežniku

razdelimo na posamezne sestavine in glede na njihovo težo izračunamo delež sestavine v celotnem vzorcu, ki ga izrazimo v gramih ali odstotkih v zaokroženi vrednosti 5% intervalov oziroma v ekvivalentu glede na težo celotnega vzorca. S seštevanjem količinskih deležev sestavin v posameznih vzorcih dobimo količinski delež v celotnem številu pregledanih vzorcev glede na letni čas, mesec odstrela, starost uplenjene divjadi, obdobje s snegom itd. Količinski delež po-

sameznih sestavin hrane je opredeljen s priljubljenostjo in količinskim deležem v dostopni (fito)masi, ki pa se z ozirom na letni čas in dejanske prehranjevalne možnosti izrazito menja.

— V vzorcu skušamo hkrati podrobno določiti oz. ugotoviti čim več rastlinskih vrst. Lažje izvedljivo je to za skupino iglavcev ter listavcev, grmov ter polgrmov, medtem ko so trave, zelišča, praproti, gobe in mahovi zaradi grizenja in prebave v ustih ter zaradi sokov v vam-

pu bolj ali manj poškodovani. Zato je ugotavljanje zelo oteženo in spekter ugotovljenih vrst nepopoln.

Opis območja

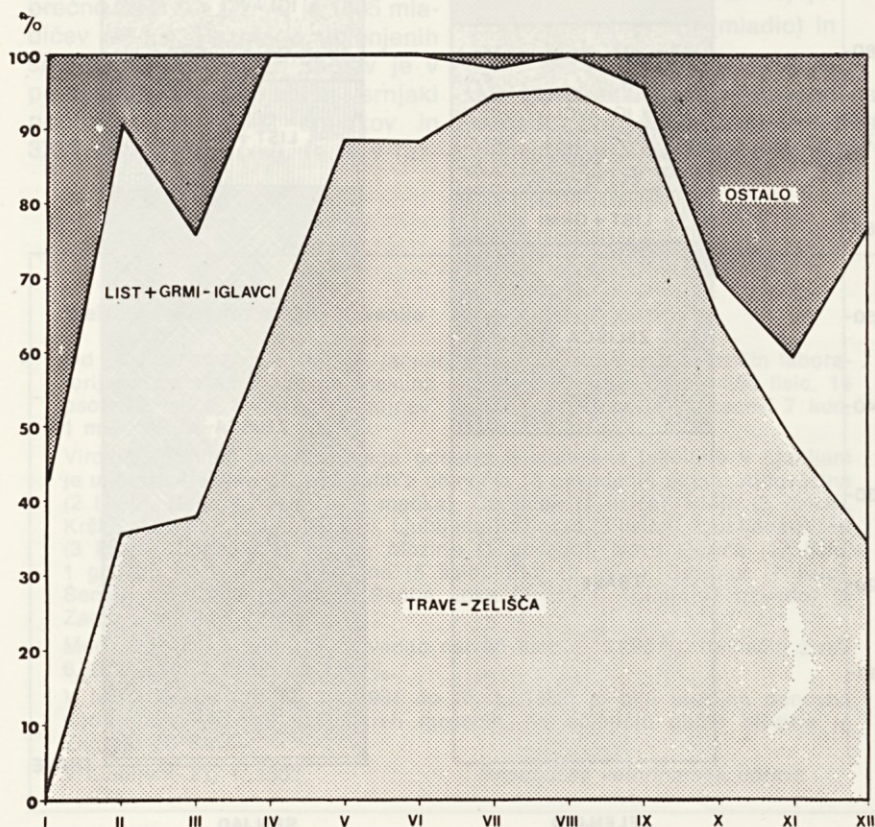
Gojitveno lovišče Jelen (TOZD v okviru Gozdnega gospodarstva Postojna) obsega osrednji in južni del snežniško-javorniškega pogorja z obrobji. To je gozdnat visokokraški svet s številnimi vrtačami, kraškimi dolinami, grebeni, brezni in skalami, ki se na jugovzhodu navezuje na hrvatska Snježnik in Risnjak v Gorskem kotaru in tvori z njima obsežno razgibano kraško planoto. Skupna površina lovišča je 27 601 ha. Od tega gozda 24 358 ha ali 88 % in negozdne površine 3243 ha ali 12 %.

Od negozdnih površin znotraj območja je le 1999 ha (7 %) travnikov in pašnikov, drugo so robne površine, večinoma ob naseljih, predvsem na zahodni in jugozahodni strani lovišča. Večina območja leži na nadmorski višini 850—1100 m, vrhovi pa segajo nad 1400 m, najvišji je Veliki Snežnik s 1796 m. Podnebje je visokokraško, interferenčno, z visokim poprečjem letnih padavin (1500—2500 mm) in z izrazitim jesenskim (oktober, november) in manj izrazitim pozno pomladanskim maksimumom. Najmanj padavin je poleti, v juliju in avgustu. Gornice v območju lovišča spadajo s 3000 mm letnih padavin med najbolj mokre kraje v Sloveniji. Poprečne letne temperature so razmeroma visoke, od 5 do 9 °C.

Snežna odeja traja 2—4 mesece (npr. Babno polje v obdobju od 1966 do 1975: 42—124 dni), v osončnih legah in mraziščih pa tudi prek cellega poletja. Sneg nad 1 m debeline ni nobena posebnost.

Podnebje in nadmorska višina ustvarjata možnosti za značilno rastlinsko podobo območja. Od podnožja do višine 1200 m n. v. se v številnih subasociacijah (združitvah) pojavlja dinarski gozd jelke in bukve, nad njim pa do gozdne meje (1550 m) uspeva predalpski bukov gozd in nad njim združba dinarskega rušja. V višini nad 1200 metrov se v udorninah in mraziščih pojavlja subalpsko smrekovje, na prisojnih pobočjih pod 1200 m pa dinarski gorski bukov gozd.

Menjava količinskih deležev združenih sestavin v vzorcih hrane jelenjadi na Snežniku po mesecih (v %)

Osnovna značilnost lovišča Jelen so velika gozdnatost in rastlinske združbe s skromnimi prehranjevalnimi možnostmi za rastlinojedo parkljasto divjad. To in pa nepri- merno gospodarjenje z jelenjadjo in srnjadjo v preteklih dveh deset- letjih je ustvarilo pogoje za akutno neskladje med gozdarstvom in lov- stvom. Uvedba gospodarjenja z div- jadjo in njenim okoljem po sodob- nih načelih, ki se odraža v poveča- nem odstrelu parkljaste divjadi obeh vrst, ob doslednem upošteva- nju starostne in spolne sestave ter ukrepi v okolju, že kaže obetavne uspehe.

Najpomembnejši ukrepi v okolju so priprava, redna košnja in gnojenje 355 ha travnikov in pašnikov za divjad, ki so v 211 površinah raz- porejeni po celotnem lovišču. Okrepljeno je tudi zimsko krmlje- nje jelenjadi. (V letu 1978 je bilo za krmljenje porabljen 166 ton do- datne krme.) Odstrel jelenjadi (brez izgub) je v letih od 1974 do 1980 naraščal ta- kole:

1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
198	221	322	449	454	484	505

Material

Za razliko od drugih proučevanih območij, kjer so vzorce hrane je- lenjadi in srnjadi odvezemali le v lovni dobi, so v gojitvenem lovišču Jelen, s posebnim dovoljenjem Re- publiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano SRS, v ob- dobju od januarja do julija 1980 od- strelili 50 jelenjadi in 30 srnjadi, z osnovnim namenom, da se omogo- či proučevanje celoletne prehrane te divjadi. Tako so vsem v tem času uplenjenim živalim vzeli vzorce iz vsebine vampov; izsledki te analize so vključeni v to študijo.

Analiziranih je bilo skupno 106 vzorcev iz vampov jelenjadi in 52 vzorcev iz vampov srnjadi. Tabela zgoraj prikazuje razporeditev vzor- cev po mesecih odstrela.

Divjad	mesec:												Skupaj
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
jelenjad	4	7	13	8	5	4	6	4	16	5	8	26	106
srnjad	2	5	6	6	3	11	3	6	7	1	—	2	52

Starostna in spolna sestava uple- njene jelenjadi in srnjadi, katerima so odvzeli vzorce iz vampov:

Divjad	mladiči	enoletni	dve in večletni	skupaj
JELENJAD:				
samci	36	10	4	50
samice	25	15	15	55
SKUPAJ	61	25	19	105 (+ 1)
SRNJAD:				
samci	3	13	14	30
samice	11	6	5	22
SKUPAJ	14	19	19	52

Opomba: Pri enem (1) vzorcu ni bilo navedeno, kakšnega spola in starosti je bila žival (kos jele- njadi).

— verjetno na to vpliva tudi manj padavin v poletnih mesecih (suša), kar dodatno sovпада s košnjo trav- niških površin; divjad si zato v po- letnem času večji del hrane poišče v gozdu pod zastorom.

Zanimivo je, da za vrsti zajčja de- teljica (*Oxalis acetosella*) in trilistna penuša (*Cardamine trifolia*), ki sta v vzorcih najpogostejši, pri popisu objedenosti rastlinstva na kontrol- nih ploskvah v nobenem primeru nismo ugotovili, da sta objedeni. To si razlagamo s tem, da jelenjad in srnjad nežna zelišča izpulita s koreninami vred in ne le odgriz- neta.

Listavci in grmi. V snežni- ških jelovo-bukovih gozdovih je ma- lo grmovnih vrst, vrste pa, ki se po- javljajo, so reven proizvajalec bio-

UGOTOVITVE

a) Jelenjad

Trave, ki so v splošnem v celo- letni prehrani jelenjadi najpomemb- nejša sestavina, so v vzorcih s Snežnika pogoste (RF = 91,5%), po količinskem deležu (37%) pa zaostajajo za Kočevsko. Značilno za to območje je velika gozdnatost (88%) in pomanjkanje negozdnih površin. Poleg tega pa negozdne površine niso enakomerno poraz- deljene po lovišču.

Zelišča v prehrani jelenjadi na Snežniku, z 21,5% količinskim de- ležem, močno izstopajo pred dru- gimi območji, medtem ko ta sestā- vina hrane po pogostnosti (RF = 80,2%) za večino območij celo za- ostaja. V proučevanem obdobju so zelišča v vzorcih prisotna vse leto. Razlog za tako velik količinski delež zelišč v vzorcih je ne le v pomanjkanju negozdnih površin, ampak tudi v naslednjem:

— zeliščni sloj v jelovo-bukovih gozdovih je pester po vrstah in z veliko pokrovnostjo.

Foto J. Konečnik, Diana

mase (Perko, 1980). Na 68 ploskvah dinarskega jelovo-bukovega gozda so popisali 24 grmovnih vrst, ki so poprečno objedene s stopnjo 2,09 (30–50 %). Zaradi pomanjkanja grmovnih vrst ima mladje listavcev na Snežniku pomembnejšo vlogo v prehrani jelenjadi in srnjadi kakor na drugih proučevanih območjih. Verjetno pa je zato tudi večji delež iglavcev v vzorcih. V 106 vzorcih s Snežnika so listavci in grmi zastopani 77-krat (RF = 72,6 %), njihov količinski delež (5,7 %) pa je skromen. V vzorcih z območja Snežnika smo ugotovili vrste, s katerimi nas seznanja tabela:

Rastlinske vrste	F	RF v % od 106 vzorcev
bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	24	22,6
g. javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	21	19,8
navadni volčin (<i>Daphne mesereum</i>)	18	16,9
leska (<i>Corylus avellana</i>)	13	12,3
kosteničevje (<i>Lonicera sp.</i>)	3	2,8
jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	2	1,9
trepetlika (<i>Populus tremula</i>)	2	1,9
navadna breza (<i>Betula pendula</i>)	2	1,9
šipki (<i>Rosa sp.</i>)	2	1,9
g. brest (<i>Ulmus glabra</i>)	1	0,9
mokovec (<i>Sorbus aria</i>)	1	0,9

Iglavci (RF = 64,1 %) so izrazita sezonska sestavina hrane, saj jih vzorci, razen izjemoma, vsebujejo le od novembra do vključno aprila.

Vrsta	F	RF v % od 106 vzorcev
jelka (<i>Abies alba</i>)	66	62,2
smreka (<i>Picea excelsa</i>)	5	4,7

Jelka izrazito prevladuje, smreka pa se pojavlja le posamič. Po barvi in velikosti iglic in vejic, količinskem deležu v vzorcih, sočasni pri-

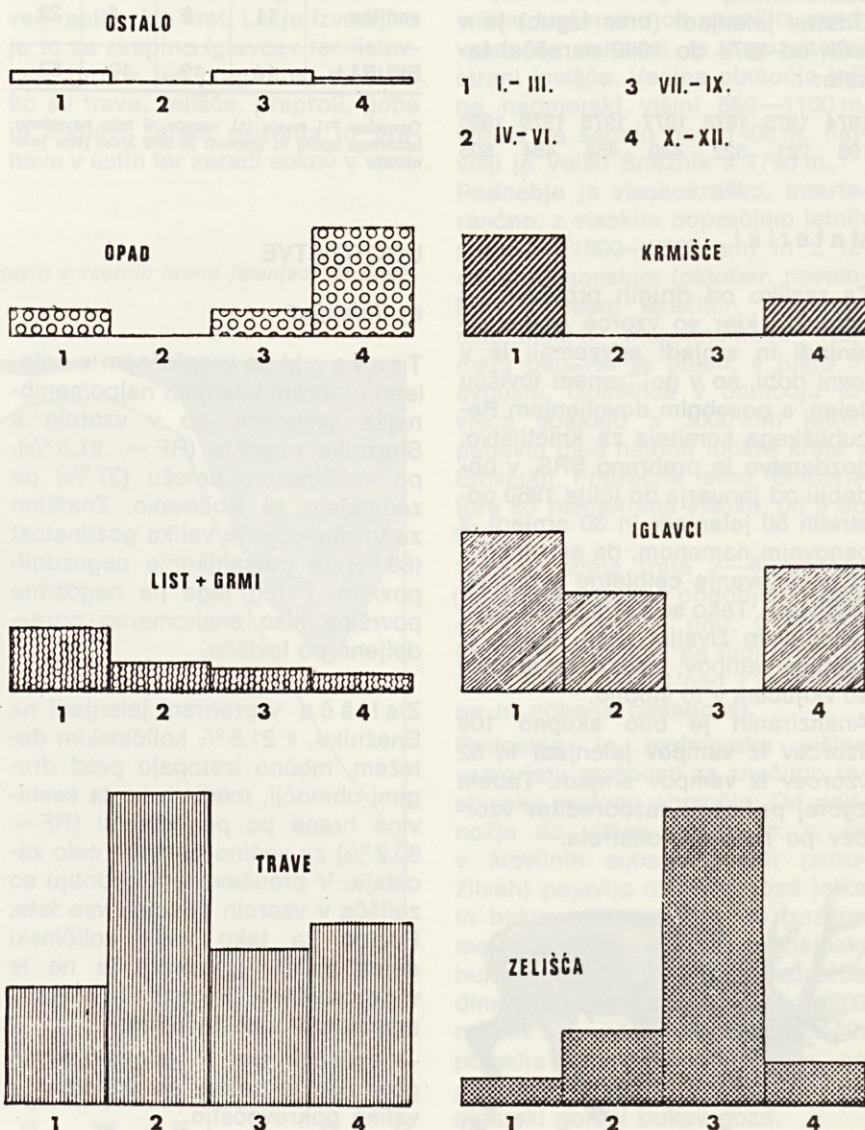
sotnosti jelove omele ter lišajev je očitno, da gre v največji meri za objedanje posekanih jelovih dreves pozimi. V oddelkih v sečnji se jelenjad, po opazovanjih revirnih lovcev in gozdarjev, osredotoča okoli sečišč, kjer objeda iglice in vejice do premera 10 mm. Ta sestavina je jelenjadi količinsko pomemben in lahko dostopen vir zimске prehrane. V nobenem izmed vzorcev nismo našli lubja iglavcev, vsi delci so izvirali z vejic. S količinskim deležem 19,1 % imajo iglavci na območju Snežnika v prehrani jelenjadi pomembnejše mesto kakor na drugih proučevanih območjih.

Med izrazite sezonske sestavine v vzorcih spada tudi dodatna

k r m a s krmišč, vendar le v zimskem obdobju, od novembra do marca. Ta sestavina je prisotna v 15 vzorcih (RF = 14,1 %) oziroma z 10,6 % količinskim deležem. V 9 primerih predstavlja ta sestavina nad 50 % vzorca, v nobenem primeru pa ni bil vzorec izključno iz te sestavine. V vseh primerih so bile v različno velikem deležu zastopane tudi druge sestavine zimské prehrane: iglavci, trave, zelišča, odpadlo listje (opad), listavci.

Med drugimi sestavinami ima pomembnejše mesto v prehrani jelenjadi le odpadlo listje (opad), ki se podobno, kakor na drugih proučevanih območjih, pojavlja prek celega leta v različno velikih deležih.

Količinski deleži sestavin v vzorcih hrane jelenjadi na Snežniku po četrletjih. Obdobje vegetacije je od IV. do X., obdobje vegetacijskega mirovanja pa od XI. do III. meseca (vse všteti).

b) Srnjad

Zeljšča so v vzorcih hrane srnjadi s 64,5% količinskim deležem najpomembnejša izrazito celoletna sestavina (RF = 94,2 %).

Trave so sicer pogosto vsebovane (RF = 53,8 %), njihov količinski delež pa je zanemarljivo majhen (0,5 %). Kaže, da srnjad travo uživa bolj po naključju med pašo zelišč.

Listavci so na Snežniku v grmovnem sloju, torej v dosegu srnjadi, na splošno skromno zastopani, zato je majhen tudi njihov količinski delež v vzorcih (nekaj manj kot 12 %).

V vzorcih smo ugotovili naslednje vrste:

Vrsta	F	RF v % od 52 vzorcev
leska (<i>Corylus avellana</i>)	12	23,1
g. javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	5	9,6
bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	5	9,6
jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	4	7,7
iva (<i>Salix caprea</i>)	3	5,8
g. brest (<i>Ulmus glabra</i>)	1	1,9
trepetlika (<i>Populus tremula</i>)	1	1,9
kalina (<i>Ligustrum vulgare</i>)	1	1,9
navadni volčin (<i>Daphne mesereum</i>)	1	1,9

Nekoliko večji količinski delež imajo iglavci (14,3 %). Med njimi je vsekakor najpomembnejša jelka, katere večji del, tako kakor pri jelenjadi, izvira s podrtih jelovih drevov (jelova omela, lišaji). Njihov delež izrazito naraste v obdobju s snegom, ko so iglavci poleg zelišč količinsko najpomembnejša sestavina hrane.

Polgrmi (RF = 5,8 %) so po količini in pogostnosti nepomembna prehranjevalna sestavina. Najpogostejše se pojavlja borovnica.

Nekoliko večji pomen v prehrani srnjadi imajo gobe, ki pa jih na splošno ni v večjih količinah.

ZAKLJUČKI

Želim podati tudi nekaj ugotovitev in misli, ki izhajajo iz rezultatov analiziranja vzorcev hrane jelenjadi in srnjadi na Snežniku. Pomembnost posameznih rastlinskih vrst ali sestavin v hrani rastlinojede divjadi je odvisna od njih razširjenosti in dostopnosti v prostoru ter seveda od njih priljubljenosti (okusnosti, vsebnosti itd.). V splošnem je v okoljih s pestrim rastlinstvom sestava hrane pestrejša kakor v skromnejših razmerah, vendar tega ni jemati kot izključno pravilo. Primerjava hrane rastlinojedih vrst divjadi v različnih okoljih (izbira hrane jelenjadi in srnjadi smo raziskovali ne le na območju snežniških gozdov, ampak tudi v loviščih: Medved in Žitna gora na Kočevskem, Ljubljanski vrh na obrobju Ljubljanskega barja, Pohorje in LD Grosuplje) nam namreč pokaže, da se sestava hrane v skromnejših okoljih oblikuje po načelu kompenzacije (nadoomeščanja). To pomeni, da v primeru primanjkljaja rastlin tistih vrst, ki so v splošnem najpriljubljenejše oz. najpomembnejše, njihovo mesto »prevzamejo« rastline, ki teh lastnosti sicer nimajo, so pa v prostoru dovolj številne. Tak primer je z navadnim volčinom (*Daphne mesereum*), ki je na Snežniku objeden s poprečno stopnjo 1,99 (ugotovljeno pri popisih na kontrolnih ploskvah), v vzorcih vsebine vampov obeh proučevanih vrst divjadi pa se po pogostnosti nahaja v združeni skupini z iglavci in listavci ter grmi na 5. mestu. Na Kočevskem, kjer je dovolj drugih, priljubljenejših grmovnih vrst, pa navadni volčin praktično sploh ni objeden.

Poleg pogostnosti ustreznih rastlin ima tudi dostopnost do njih odločujoč pomen v sestavi prehrane. Debelina snega, ki je odločujoč omejitveni dejavnik pri izbiri hrane rastlinojedov pozimi, vpliva na oblikovanje oz. menjavo deleža rastlinskih vrst zeliščnega sloja (trave, zelišča, mahovi, praproti, polgrmi, klice grmov in drevja) in grmovnega sloja (mladja gozdnega drevja in grmovje) v prehrani. Ob tem moramo poudariti, da v obdobju pričujoče raziskave, to je od 1978. do sredine 1980. leta (predstavljene izsledke smo dobili s pregledom vzorcev, odvzetih do vključno sredine 1980. leta) snežne razmere niso bile, razen krajši čas pozimi

1980, posebej značilne za proučevano območje. Tako je možno razlagati razmeroma velik delež trav in zelišč v vzorcih zimske prehrane jelenjadi. Narobe bi bilo torej enostavno povezovati pogostnost in količinski delež posameznih sestavin hrane z njihovo pogostnostjo v okolju. V splošnem pa je izbira hrane rezultanta vegetacijskih razmer proučevanega okolja, letnega časa, števila divjadi ter kombinacije (dveh ali več vrst) rastlinojedov in iz te rezultante izhajajočega tekmovanja za hrano.

Tekmovanje za hrano (prehranjevalna konkurenca) med srnjadjo in jelenjadjo je možen problem v vseh območjih, kjer se življenjski prostori obeh vrst prekrivajo, to je pa dejansko na celotnem prostoru sedanje razširjenosti jelenjadi. Obe vrsti se namreč prehranjujeta z enakimi sestavinami, čeprav v različnih deležih. Odločujočo vlogo pri pri stopnjevanju tekmovanja za hrano imajo prehranjevalne možnosti okolja, intenzivnost gospodarjenja z gozdovi, vznemirjanje v območju in seveda številčnost obeh vrst.

Srnjad je pri tem v podrejenem položaju zaradi večje zahtevnosti glede sestave in vsebnosti prehrane (Hoffmann, 1978) in zato, ker je telesno manjša od jelenjadi. V območjih z veliko številčnostjo jelenjadi le-ta z objedanjem oblikuje značilen, za srnjad v vertikalnem smislu prazen »prehranjevalni horizont«.

Kombinirani (sestavljani) vpliv divjadi obeh vrst na možnosti naravne obnove snežniških gozdov nam prikazuje združena tabela o pogostnosti iglavcev, listavcev in grmov v vzorcih. Vrste v tabeli na strani 56 so razporejene po pogostnosti (priljubljenosti):

VIRI:

- Hoffmann, R. R., 1978: Die Stellung der europäischen Wildwiederkäuer im System der Äsungstypen. Wildbiologische Informationen für den Jäger, Giessen 1978, str. 9—18.
- Perko, F., 1980: Metode in prvi izsledki kvantificiranja vpliva divjadi na gozdno vegetacijo. Pregled gojitve in odstrela jelenjadi v lovskem letu 1979. Notranjsko LGO, Snežnik 1980, str. 26.

Vrste	RF v % v 158 vzorcih
1. jelka (<i>Abies alba</i>)	53,8
2. bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	18,3
3. gorski javor (<i>Acer pseudo-platanus</i>)	16,4
4. leska (<i>Corylus avellana</i>)	15,8
5. nav. volčin (<i>Daphne mesereum</i>)	12,0
6. smreka (<i>Picea excelsa</i>)	4,4
7. jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	3,8
8. iva (<i>Salix caprea</i>)	1,9
9. trepetlika (<i>Populus tremula</i>)	1,9
10. kosteničevje (<i>Lonicera sp.</i>)	1,9
11. gor. brest (<i>Ulmus glabra</i>)	1,2
12. nav. breza (<i>Betula pendula</i>)	1,2
13. šipek (<i>Rosa sp.</i>)	1,2
14. mokovec (<i>Sorbus aria</i>)	0,6
15. kalina (<i>Ligustrum vulgare</i>)	0,6

S tega seznama je razvidno, da so na prvih treh mestih po pogostnosti tri nosilne drevesne vrste snežniških jelovo-bukovih gozdov (jelka, bukev in gorski javor).

Še posebej izstopa pogostnost jelke v vzorcih. Kljub temu, da precejšen delež te drevesne vrste v vzorcih izvira s posekanih dreves, pa vseeno opozarja na njeno veliko priljubljenost in iz tega izvirajočo ogroženost te drevesne vrste od divjadi. Nasprotno pa je smreka, kljub pogostnosti v naravnem mladju in v nasadih, v vzorcih skromno zastopana, torej očitno nepriljubljena in zato tudi manj ogrožena. Vidimo, da divjad s svojo izbiro hrane selektivno vpliva na zmes mladja, tj. na zasnovo bodočega gozda. Podobne pojave smo ugotovili tudi v drugih območjih, kjer prehranjevalne zmožnosti okolja niso usklajene s prehranbenimi potrebami rastlinojede divjadi.

Na območju snežniških gozdov se v medsebojni odvisnosti torej srečujejo vse te razmere, ki jih zaznavamo kot zaviralni vpliv divjadi na naravno obnovo gozdov. Zato ne smemo pričakovati rešitve tega problema čez noč, pa naj bodo naši ukrepi v populacijah divjadi in v njenem okolju še tako strogo natančno zastavljeni. Od ciljev pa ne smemo odstopati, čeprav imam večkrat občutek, da celo načrtovalci in izvajalci sami dvomijo vanje, češ da gre vse prepočasi.

O konkretnih ukrepih v populacijah divjadi in v njenem okolju je bilo za območje snežniških gozdov že toliko napisanega, da jih ne kaže spet ponavljati.

Lovski šport na Irskem zajema številne lovske aktivnosti, od lova na srnjad s strelnim orožjem do lova na zajce s psi. Ker je večina irskega živalstva zaščitena, država nadzira izvajanje lova z izdajanjem lovnih dovoljenj. Dovolilnice za lov s strelnim orožjem izdaja posameznikom, dovolilnice za lov brez pušk pa društvom, ki se ukvarjajo z lovom te vrste.

Lov s strelnim orožjem

Lovna perjad

Lov s strelnim orožjem je na Irskem tradicionalno vezan na selivke, kot so veliki kljunač (*Scolopax rusticola*), kozica (*Gallinago gallinago*), navadna žvižgavka (*Anas penelope*), mlakarica (*Anas platyrhynchos*), kreheljc (*Anas crecca*) in druge, ki jih je najti največ v močvarah in z grmičevjem poraslih predelih zahodne Irske. Življenjski prostor teh živalskih vrst pa se je v zadnjih tridesetih letih zelo poslabšal. Številna močvirja so izsušili, grmičevje pa marsikje izsekali. Le za velikega kljunača se življenjske možnosti popravljajo, saj so v zahodnem delu Irske znatne površine pogozdili z borovcem in jelko.

V zadnjih letih krajevne lovske družbe, klubi, sindikati in posamezniki vzrede in spuste po 100 000 navadnih fazanov (*Phasianus colchicus*) na leto. Za približno polovico teh fazanov krije stroške država. Vzreajo tudi mlakarice, vendar v manjšem obsegu. Na leto jih spuste kakih 13 000. Osemdeset odstotkov stroškov zanje plača država. Poleg tega država nudi lovskim klubom finančno pomoč tudi za urejanje voljer, za krmljenje v zimskem času, za izboljševanje oziroma ohranjanje naravnega okolja ter za vse druge dejavnosti, katerih namen je prispevati k boljšemu razvoju divjadi. Na Irskem je lovcev s strelnim orožjem približno 53 000.

Parkljasta divjad

Irska ima v vsej Evropi razmeroma najmanj gozdov — z gozdom je pokritih manj kakor pet odstotkov nje-

Po lovskem svetu

Lov in divjad na Irskem

ne površine. Parkljasta divjad zategadelj ni kdove kako številna. Ceni jo, da je navadnih jelenov, damjakov in sika jelenov skupaj blizu 20 000.

Lovcev na parkljasto divjad je na Irskem vsega kakih 300. Kakovost trofejev ni kdove kakšna, pretežno zaradi tega, ker so tla zvečine zelo kisla.

Lov brez strelnega orožja

Najbolj priljubljen lov brez strelnega orožja je lov na zajca in na lisico, ki ju lovijo bodisi peš s tro-po malih angleških zajčarjev (beagle), bodisi na konjih. Za obe vrsti lova, ki sta v določenih predelih Irske izredno priljubljeni, je značilen močan socialni poudarek. Z beagli lovijo zlasti mlajši in krepki lovci revnejših slojev, medtem ko na konjih love predvsem premožnejši zemljiški posestniki.

Beagle — mali angleški zajčar je pasma, ki je obstajala v Angliji že v času Henrika VIII. To je najmanjša zvrst angleškega lovskega psa (plečna višina 33 do 40 cm). Na Britanskem otočju, v ZDA in v Franciji tega psa še vedno uporabljajo za lov, medtem ko v drugih deželah ne več.

Pogon na zajce je spet povsem drugačen lov, ki je namenjen predvsem za razvedrilo gledalcev, da lahko občudujejo hitrost in spretnost (dveh) hrto, ki sodelujeta pri takem lovu.

Lov na vidre s psi se sme izvajati samo na treh mestih, in še tam le pod strogim nadzorstvom. Plen je zelo redek. Rekli bi lahko, da se do njega pride le »po nesreči«.

Jelenjad je dovoljeno loviti s psi, ki jim sledijo lovci na konjih, vendar le na enem mestu. Lovski klub sam vzredi jelenjad, na katero priredi lov samo enkrat na leto. Zajete jelene po lovu spet izpustijo.

Na Irskem je znano tudi sokolarstvo, toda s sokoli lovijo v zelo omejenem obsegu.

Forgal Mulloy — prevedla **Polona Terčelj**

Razstava LD Jesenice v počastitev 60-letnice organiziranega slovenskega lovstva na Gorenjskem

V počastitev 60-letnice organiziranega slovenskega lovstva na Gorenjskem in 35-letnice Lovske družine Jesenice je ta LD pripravila razstavo, od 15. do 21. novembra 1981, v Delavskem domu na Jesenicah.

Pred 60 leti, 13. marca 1921, je bil na Jesenicah pripravljalni sestanek za ustanovitev gorenjske podružnice Slovenskega lovskega društva. Ustanovni občni zbor podružnice pa je bil 10. aprila 1921, tudi na Jesenicah. Za prvega načelnika gorenjske podružnice SLD je bil izvoljen dipl. gozd. ing. Cvetko Božič.

Lovska družina Jesenice pa je bila ustanovljena leta 1946; torej je od takrat minilo 35 let. (Več o nastanku in razvoju LD Jesenice glej v zapisu o jubileju Cirilu Odlasku, Lovec, št. 11/80, na strani 364.)

Razstava je bila namenjena predvsem mladini, a tudi drugim občanom, ki se zanimajo za naravo, njeno živalstvo in za lovstvo. Prikazovala je predvsem najznačilnejše predstavnike (nagačene) živalskih vrst, ki živijo v tem pretežno gorskem karavanškem lovišču.

Najznačilnejši in nekdanji najštevilnejši predstavnik njihove divjadi je — gams. O njem pa je danes žal treba reči, da so nekoč tako številni gamsji tropi močno zdesetkani, zlasti zaradi gamsje garjavosti, ki se še vedno širi po loviščih v Sloveniji. Toda članom LD Jesenice je z ustreznimi ukrepi in pravnimi posegi uspelo omejiti oziroma zaustaviti to pri njih že 6 let trajajočo bolezen in gamse ohraniti v celotnem lovišču.

Druga zelo značilna in čudovita divjad jeseniškega lovišča je črni vitez — ruševce, s krivimi peresi v repu, s katerimi so se nekoč ponašali

hribovski fantje. Z zadovoljstvom jeseniški lovci ugotavljajo, da se stalež te divjadi ne manjša, ampak se nasprotno celo veča. Dolgo zasneženi vrhovi Karavank spomladi oživijo in vsepovsod se sliši značilno gruljenje krivo-repih vitezov.

Poleg nagačenih gamsov in ruševcev so pestrili razstavo še preparati divjih (velikih) petelinov, srnjakov, kun, lisic, divjih prašičev, divjih rac, planinskega orla, golobov grivarja in duplarja, kragulja, kanje, planinskega zajca, hermeline, verve in jerebice belke.

Drugi del razstave je prikazoval najznačilnejše lovske naprave v lovišču: solnico, krmišče za srnjad, visoko prežo in lovske pripomočke (pasti, krpice, lovske smuči, daljnogleda itd.).

V tretjem delu so lovci fotoamaterji razstavljali posnetke divjadi in narave. Razstavljene so bile tudi umetniške slike z lovskimi motivi — slikarja Tomazina.

Organizatorji zatrjujejo, da si je razstavo ogledalo 1500 obiskovalcev, med katerimi je bilo največ mladine. Izrečenih in napisanih je bilo veliko pohval o razstavi. Šolski mladini je razstava služila kot učni pripomoček. Z zadovoljstvom so si jo ogledali tudi starejši občani in se o njej zelo pohvalno izražali, želeč, da bi bile take in podobne razstave dobrodošle večkrat. Posebno priznanje zasluži organizacijski odbor, ki je bil zadolžen za izvedbo razstave, s predsednikom Matjažem Kalanom na čelu. Odbor je organiziral in pripravil razstavo popolnoma brezplačno, iz zanesenosti in ljubezni do narave in lovstva. Pohvalo za služijo tudi tisti člani LD Jesenice, ki so sodelovali pri postavitvi razstave. Prav tako uprava Delavskega doma, ki je brezplačno dala na razpolago prostore.

B. R.

O življenju in delu LD Kamnik

Tudi Lov. družina Kamnik je ena izmed številnih lovske organizacij SR Slovenije, ki s svojimi člani skrbi za divjad. Upravlja lovišče, ki meri ca. 4000 ha in leži v predgorju

Kamniških planin. Je večji del hribovito, poraščeno z mešanim gozdom. Ostalo je ravninski svet — polja, ki pa zaradi industrijskih objektov ni več primeren za lov. Tudi v drugih predelih lovišča je divjad vznemirjana zlasti zaradi naglega širjenja urbanizacije in zaradi gradnje gozdnih cest, ki privabljajo v gozdove vedno več avtomobilov, v njih pa turistov, gobarjev, izletnikov itd.

Kljub vsem težavam se LD Kamnik lahko ponaša z zadovoljivim staležem srnjadi ter s številnimi gamsi. Slabši je stalež male divjadi, predvsem fazanov in jerebic, za katere ima LD Kamnik žal vedno manj možnosti. Prehodni gostje v lovišču so zlasti divji prašiči in jelenjad, katerim LD v zadnjem času namenja določeno skrb.

Zadnjih 6 let kamniški lovci posvečajo največjo skrb srnjadi. Pod vodstvom ing. Šmita je pred 6 leti komisija za veliko divjad ugotovila stanje v lovišču ter ocenila kakovost srnjadi. Zaradi prevelikega števila te divjadi so se člani odločili za povečan odstrel. Naslednjih nekaj let so predvsem odstreljevali gumbarje ter slabotne srne. S takšnim odstrelom, letno okoli 100 živali, je kamniška LD izboljšala kakovost srnjadi na zavidljivo raven, si pridobila marsikatero izkušnjo in utišala tiste neupravičene govorce, ki so kamniškim lovcem očitali mrharstvo zaradi velikega odstrela. Zadnja leta na pregledih trofej ugotavljajo ne le vedno močnejše rogove, ampak tudi povečano poprečno telesno težo. Kljub temu, da imajo kamniški lovci sedaj

v lovišču v glavnem kakovostno srnjad, še vedno dajejo prednost odstrelu slabotne srnjadi in srnjakov. A sploh ne planirajo za odstrel, izjemoma le nekaj, a te šele po 15. avgustu.

Kamniški lovci obdelujejo nekaj krmnih njiv, imajo krmišča za veliko in malo divjad ter vsako jesen pravočasno preskrbijo hrano za zimsko krmljenje. Vsako leto vložijo tudi znatna finančna sredstva za zrejo ter izpust mladih fazanov, vendar trud ne rodi vidnih uspehov. Zaradi tega iščejo nove načine za zrejo te lepe perjadi.

Tudi v izobraževanju je kamniška LD aktivna. Večkrat organizira strokovna predavanja in razgovore. Več njenih članov se je udeležilo tečaja za vodnike lovskih psov in tečaja za preglednike divjačine. V LD Kamnik je 6 članov tudi opravilo lovskočuvalski izpit. V okviru LD deluje več komisij oz. odborov: za veliko divjad, za malo divjad, za strelstvo, za splošno ljudsko obrambo itd. Ob nedavnem pojavu stekline na območju Kamnika je LD nosila glavno breme pri zatiranju te nalezljive in nevarne bolezni. LD posveča veliko skrb lovcem pripravnikom, katerim je izvršni odbor LD imenoval po 2 mentorja.

Na željo lovcev pripravnikov je LD Kamnik pripravila interna predavanja z vseh področij lovstva. Vodili so jih člani LD, ki so opravili lovskočuvalski izpit.

LD Kamnik gospodari tudi s številnimi napravami za lov in gojitev divjadi. V lovišču je veliko ustreznih lovskih prež, zadostno število solnic ter

Iz shrambe s kostanjem v košu h krmišču

Foto F. S.

krmišč za veliko in malo divjad. LD načrtuje tudi gradnjo krmišč za gamse v predelih, kjer so pozimi naravne razmere za njihovo prehranjevanje slabe. V ta namen so člani LD pri svoji lovski koči v Palovčah dogradili kletne prostore, ki bodo služili predvsem za shranjevanje hrane za zimsko krmljenje divjadi. Ob lovski koči so uredili tudi strelišče na umetne golobe. Tu so razna strelska tekmovanja in druge strelske ter družinske prireditve.

LD Kamnik sodeluje z družbenopolitičnimi organizacijami, kmetovalci in gozdarji. Takšnega sodelovanja si želi še vnaprej, saj se člani LD zavedajo, kako pomembno je tudi sodelovanje z njimi za ohranitev narave in njene divjadi.

Štefan Virjent

Osebnostna izkaznica LD Kočevje

Prvotno se je naša LD imenovala LD Stara cerkev-Polom. Ustanovljena je bila v novembru 1946. Takratno lovišče je obsegalo območje Smuke, Stari log, Polom in sedanje lovišče, pobočje Stojne in malagorskega grebena.

Leta 1949 je LD Stara cerkev-Polom odstopila območje Smuke in Poloma Lovski zvezi Slovenije, ki je v tem predelu ustanovila gojitveno lovišče Žitna gora. Ob tem se je tudi LD Stara cerkev-Polom preimenovala v LD Kočevje.

Pri ustanovitvi LD leta 1946 so sodelovali: Franc Grebenc, Ludvik Baštar, Maks Pintar, Jože Perenič, Ivan Klun, Franc Trpin, Drago Bižal st., dr. Jože Hafner in Franc Cebin, ki je še vedno član LD Kočevja.

Leta 1954 nastopi zopet nova sprememba. Del članstva se je odcepilo in ustanovilo LD Mala gora, s tem da ji je LD Kočevje odstopila del lovišča Trikot.

Okrajni ljudski odbor (OLO) Kočevje je Lovski družini Kočevje uradno dodelil lovišče v upravljanje 20. 5. 1955, z odločbo št. L-5563.

Leta 1958 se je ob korekturi meje z gojitvenim loviščem Rog (sedaj Medved) lovišče

LD Kočevje nekoliko povečalo, na površino skupno 6125 hektarov oziroma lovno 5556 hektarov.

Ob 25-letnici svojega obstoja (leta 1971) je LD Kočevje pri svoji lovski koči na Treslem vrhu razvila svoj prapor in kočo poimenovala po svojem prvem predsedniku oz. starešini Francu Grebencu. Sicer je bila pa koča zgrajena že leta 1948.

Leta 1948 je lovska družina začela graditi krmišča za jelenjad in srnjad. V lovišču je sedaj 18 takih krmišč, na 4 taka krmišča pokladamo sladkorno peso. Za divje prašiče imamo dvoje krmišč. Divje prašiče krmimo s koruzo. Letno nakosimo in posušimo za divjad 30 ton sena; moramo pa ga še dokupovati. Letno nadalje porabimo ca. 30 ton sladkorne pese in ca. 6 ton koruze.

LD Kočevje, ki ima 51 članov, je od leta 1967 pobratena z LD Šmarje pri Jelšah, od leta 1978 pa sodeluje tudi z LD Tolmin.

Slavko Kure

Patronat LD Benedikt nad pionirskim krožkom »Zelena straža«

Pri osnovni šoli v Benediktu v Slovenskih goricah dve leti obstaja pionirski krožek pod imenom »Zelena straža«. Namen tega krožka je: skrbeti za čistočo okolja in narave, kjer delovni človek živi in si išče oddih, razvedrilo in sprostitve. Ker so si naloge tega krožka in naloge lovcev podobne, se je LD Benedikt na zboru svoje skupščine, 15. 4. 1981, odločila, da prevzame patronat nad krožkom »Zelena straža«.

Podpis listine o prevzemu patronata smo izvedli 5. 7. 1981, ob praznovanju krajevnega praznika Benedikt. Tega dne smo v lovskem domu pripravili celotno slovesnost krajevnega praznika s slavnostno sejo skupščine Krajevne skupnosti Benedikt in družbenopolitičnih organizacij kraja. Ob tej priložnosti je bila podpisana listina o prevzemu patronata nad »Zeleno stražo«. Podpisala sta jo: v imenu osnovne šole Benedikt njena

ravnateljica Vida Šavli in v imenu Lovske družine Benedikt njen starešina Franc Kožar.

S prevzemom patronata smo si člani LD naložili še posebno odgovorno in hkrati koristno nalogo. Odločili smo se, da bomo članom krožka vsestransko pomagali. Vzgajali jih bomo zlasti v čuvanju rastlinstva in živalstva in da bodo poleg vsega ostalega pazili tudi na našo divjad, saj ti pionirji živijo predvsem v vaseh, ki so tako rekoč sestavni del lovišča naše LD.

F. K.

Skupni lov LD Zagorje in LD Čemšenik

Lovskogospodarski načrti narakujejo vse tesnejše sodelovanje med lovskimi družinami. Tako sta se tudi v naslovu navedeni LD dogovorili, kot sosedji, za skupno gojitev divjadi in da bosta ena drugo vabili tudi v goste.

Na vabilo LD Zagorje so se v soboto, 5. decembra 1981, zbrali pri lovskem domu na Klančičah člani obeh lovskih družin k skupnemu lovu. Lovski dom na Klančičah je last LD Zagorje in delno stoji na temeljih nekdanje lovske prirave, ki je bila nekoč last grofov Galenberških. Na zboru pred lovom je navzoče lovce obeh lovskih družin pozdravil starešina Janez Gršič, lovovodja Janez Polc je pa točno razložil ves potek lova. Za stojišča, ki so bila vsa skrbno oštevilčena, smo žrebali. Od žrebanja so bili izvzeti le najstarejši lovci, ki so jih postavljali odvedli na posebej zanje določene streže.

Pogon se je začel točno ob določenem času na znak lovskih rogov. Prav tako se je končal na znak lovskih rogov. Zbirališče je bilo ponovno pred lovskim domom, kjer se je potem tovariško srečanje nadaljevalo v prijetnem vzdušju.

Želja LD Čemšenik je, da bi se obe lovski družini večkrat sestali v dobro medsebojnih odnosov in gojitve divjadi.

L. Brvar

Jubilanti

Alojzije Kocjan je 26. januarja 1982 praznoval svojo 70-letnico. Rojen je bil v vasi Vrbljenje pri Igu, na robu Ljubljanskega barja, kjer je tudi preživel svojo mladost. Za lov ga je navdušil njegov oče, ki je bil tedaj lovski čuvaj pri zakupniku lovišča.

Lojze je postal zidar in se leta 1935 preselil, s svojo družino, v Ljubljano. Zaposlil se je v Šentvidu. Dve leti pozneje se je zaradi pomanjkanja dela preselil z družino v Banja Luko in kmalu nato v Slavonski Brod, kjer se je zaposlil v tovarni vagonov. Tam je deloval tudi v naprednem delavskem gibanju, do leta 1941, ko je izbruhnila vojna. Okupator ga je kmalu prijel in interniral. Po skoraj petih težkih letih internacije v Nemčiji se je šele jeseni 1945 vrnil v Ljubljano.

Lojze je bil najprej član LD Ig, kjer je uspešno sodeloval od leta 1949 do 1954. Med drugim je bil tudi pobudnik za zgraditev lovske koče na pobočju Krma. Sicer je pa veliko njegovega dela vgrajenega v ta objekt, za kar mu je LD Ig podelila priznanje.

Leta 1954 je prestopil v LD Brdo pri Ljubljani, katere član je sedaj že 27 let. Leta 1956 je prevzel dolžnost gospodarja LD in jo vestno opravljal vse do leta 1980, torej 24 let. Z dobro organizacijo dela v lovišču je veliko prispeval k sedanjemu dobremu staležu divjadi v našem lovišču. Velika je bila tudi njegova pomoč pri postavitvi lovske koče na Velikem vrhu. Lojze je vesten lovec in dober tovariš, s svojim humorjem pa nam popestri prenekatero uro. Lovska zveza Slovenije ga je leta 1968 odlikovala z znakom za zasluge, leta 1976 pa še z redom III. stopnje. LD Brdo pa mu je, prav ob njegovem jubileju, na zboru svoje skupščine, 22. 1. 1982, podelila častno članstvo.

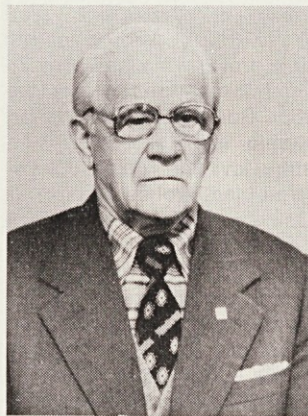
Od leta 1980 opravlja kot član uprav. odbora LD Brdo dolžnosti kinološkega referenta. Sicer pa vseskozi goji ljube-

Alojzij Kocjan

Štefka Boljka

Franc Sekne

znakom ter z redom za kinološke zasluge II. stopnje.

Želimo, da bi jubilar Sekne še dolgo prihajal čil in zdrav med nas ter s svojo vedrino in zgledom krepil med nami nesebičnost in pravo lovsko tovarištvo.

Vsi lovci LD Šenčur — J. M.

zen do štirinožnih prijateljev in svoje kinološko znanje rad prenaša na mlajše tovariše. Posebno zadnja leta je lovška kinologija v LD Brdo naredila velik korak. Zelo se je povečalo tudi število mladih čistopasemskih lovskih psov. Kinološka zveza Slovenije je jubilara za njegovo vestno delo odlikovala s srebrnim in zlatim znakom.

Lovskemu tovarišu ob njegovem jubileju iskreno čestitamo in želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Lovci LD Brdo — Ž. B.

Štefka Boljka je 27. decembra 1981 praznovala 70-letnico svojega življenja in hkrati tudi 30-letnico članstva v lovski organizaciji. S svojim mirnim značajem, poštenostjo in delavnostjo je zelo priljubljena in cenjena v naši lovski družini. Med lovce jo je vleklo že v zgodnji mladosti. Vzljubila je naravo in življenje v njej z vsem svojim plemenitim srcem. Kot lovka in članica LD Višnja gora se vseskozi zavzema predvsem za gojitev divjadi, za njeno varstvo. Življenje je tisto, kar iščeš na lovu, ne plen!

Vseh 30 let je Štefka članica LD Višnja gora. V tej dobi se je izkazala pri izvrševanju številnih nalog. Sicer pa ni manjkala na nobeni delovni akciji, še zlasti ne, če je šlo neposredno za pomoč divjadi. Člani so ji zaupali tudi funkcije v upravnem odboru: blagajničarka LD je bila 3 leta (1955/56, 1956/57, 1957/

/58); tajnica 3 leta (1958/59, 1959/60, 1960/61), odbornica kronistka 1 leto (1975/76). Sicer pa kroniko LD vodi tudi kot nečlanico UO, vseskozi od leta 1971 do sedaj, skupno 10 let. In srečelov še na nobeni lovski veselici ni šel mimo nje.

Kadar je bila lovška kočica Štefkina skrb — in to je bilo pogosto — je bil naš lovski »dom« urejen in čist kakor v pravljici. Tudi v glasilu Lovec smo nekajkrat brali zgodbo ali pesem izpod njenega peresa. Štefka je bila za svoje delo v LD in lovišču nekajkrat pohvaljena, Lovska zveza Slovenije pa jo je odlikovala z znakom za zasluge.

Draga Štefka, za vse, kar si storila za naše lovstvo in naravo, iskrena hvala! Sicer ti pa želimo, da bi bila še dolgo zdrava, vedra, mladostna — lovka!

Vsi člani LD Višnja gora —
D. B.

Franc Sekne — osemdesetletnik

Veselje do narave, ljubezen do živali, delavnost in veder značaj so ga ohranili tako čilega in zdravega, ter mu še naprej dajejo življenjsko moč. Rojen je bil 30. 10. 1901 v Vogljah, sedaj pa živi kot upokojeni tesarski mojster v Kranju.

Po osvoboditvi je bil med ustanovnimi člani LD Voglje, nato član združene LD Šenčur in potem združene LD Kranj. Od leta 1954 je član sedanje LD Šenčur. Vseskozi

od ustanovitve LD Voglje do letos je sodeloval kot član upravnega oz. izvršnega odbora LD (torej nad 30 let!), največkrat odgovoren za gojitev pernate in dlakaste divjadi.

V vseh letih lovskega udejstvovanja ni bil le pravičen in zgleden, temveč tudi zelo delaven. Z njegovim neposrednim delom smo v našem lovišču pred več kakor 20 leti začeli gojiti fazane, ki so naša najštevilnejša mala divjad. Sprva je doma, nato pa v voljeri vodil zrejo kebčkov-fazančkov in jih spuščal v lovišče. Skrbel je za izdelavo krmišč, napajališč in drugih lovskih naprav, vodil in usmerjal je zimsko krmljenje divjadi.

Opravič je ogromno prostovoljnega neplačanega dela v lovišču. Še sedaj se vedno z veseljem pridruži vsaki akciji, bodisi pri pridobivanju krme ali urejanju lovišča. Kot tesarski mojster je bil pa nepogrešljiv pri gradnji lovske kočice.

Njegova marljivost naj nam bo spodbuda za nadaljnje delo! Odlikovan je z znakom za lovske zasluge in z redom III. stopnje, ZLD Gorenjske pa mu je podelila priznanje — plaketo. LD ga je že pred leti nagradila z imenovanjem za častnega člana.

Zelo delaven je bil tudi na področju lovske kinologije, tako v okviru LD Šenčur kakor tudi drugih lovskih družin in gorenjske lovske zveze. Bil je izreden rejec in vzgojitelj lovskih psov. Za delovanje na tem področju ga je Kinološka zveza Slovenije odlikovala s srebrnim in zlatim

»Lovec pri preprečevanju in zatiranju stekline«

Zveza lovskih družin Gorenjske — prej se je imenovala Lovska zveza za Gorenjsko — izda skoraj vsako leto knjižico oziroma brošuro, ki je v prvi vrsti namenjena gorenjskim lovcom. Doslej je izdala že 10 takih knjižic, ki so tako rekoč nekakšna mala knjižnica gorenjske lovske zveze. Vsak član vsake izmed 28 lovskih družin gorenjske zveze dobi tako knjižico.

Vse knjižice so žepnega formata, enake velikosti 10 cm × 14 cm, s podobnimi si vinjetami na naslovni strani. Šest knjižic so pravzaprav navodila, kako naj lovci v določenem lovskem letu izvajajo smernice za gojitev divjadi, kajti pogledi na gojitev divjadi se v časovnih razdobjih bolj ali manj spreminjajo.

Poleg šestih del s smernicami za gojitev divjadi na Gorenjskem je gorenjska lovka zveza izdala še knjižice: »Lovske naprave v lovišču«, (1974. I.), »Ocenjevanje srnjadi za odstrel«, (1975. I.), »Razvoj lovstva na Gorenjskem«, (1977. I.) in »Lovec pri preprečevanju in zatiranju stekline«, (1981. I.). Tokrat nas zanima predvsem nazadnje izdana knjižica, brošura s 24 stranmi, natisnjena lani septembra v nakladi 1800 izvodov.

Prvi primer stekline je bil na Gorenjskem že v januarju 1979 (Podkoren). Potem je ta bolezen prešla vse gorenjske občine, a se je zopet vrnila. Na območju tržiške obči-

ne se je npr. spet pojavila po 6 mesecih, na območju radovljiske občine pa po 5 mesecih. Knjižica je slej ko prej še vedno zelo aktualna za vsakega gorenjskega lovca. V njej je na kratko vse, kar mora lovec vedeti o steklini. Avtorji knjižice so: Peter Belhar in Jože Rode, oba dipl. veterinarja, zdravnica Alma Vadnjalova in ing. Branko Galjot. Uvod je napisal ing. Bruno Skumavc, predsednik skupščine ZLD Gorenjske.

Celotna vsebina knjižice je zajeta pod naslovi: Kaj je steklina, Za steklino zboli tudi človek, Obnašanje steklih oz. stekline sumljivih živali, Lov na živali, sumljive stekline, Kako pripravimo divjad za pregled glede stekline. Navodilo za osebno zaščito pri delu z živalmi in trupli, sumljivimi stekline, Predpisi, Kontumac in karantena, Lov s psi, Pes po lovu, Kako priti do lisičjega kožuha, Naslovi in telefonske številke ustanov, ki se ukvarjajo s preprečevanjem stekline.

Objavljamo troje poglavij iz te knjižice, da se tudi lovci iz drugih predelov Slovenije seznanijo, kako ZLD Gorenjske, v sodelovanju s svojimi lovskimi dručinami in gorenjskimi občinami, skrbi za preprečevanje in zatiranje stekline na svojem območju:

Kako priti do lisičjega kožuha

Z namenom, da se pospeši odstrel lisic, kot glavnih prenašalk stekline, da pa se pri tem kožuhi lisic, ki niso bile stekle, vendarle ohranijo, je Zveza lovskih dručin Gorenjske organizirala odiranje lisic.

Lisice in tudi druge zveri (kune itd.) je možno odirati le v prostoru na konjačiji Živinorejsko-veterinarskega zavoda Gorenjske na Kokrici pri Kranju in v posebnem prostoru lovskega doma LD Poljane (nad Škofjo Loko).

Lisice, jazbece, kune in druge kožuharje smejo izkoževati le za to opremljeni, usposobljeni in proti steklini zaščitno cepljeni »izkoževalci lisic«. Lovci sami lisic in drugih zveri ne smejo odirati!

Lovec, ki je uplenil lisico brez vidnih znakov bolezni (npr. na pogonu daleč pred gonjači, na mrhovišču, ujel v past dvigalko), naj poskrbi, da se plen (lisica) najprej do dobra ohladi. Topla lisica ne sodi v PVC vrečo, ker se kožuh hitro vname. Po ohladitvi lisico, ob uporabi zaščitnih rokavic ali PVC vrečk, nikakor ne z golimi rokami, da v večjo PVC vrečo.

Na spremnem kartonu, ki ga lovec pritrdi na vrečo, mora obvezno pripisati, da je lisica »ZA IZKOŽENJE«. Lisice, ki niso tako označene, so po odvzemu glave za pregled uničene. Prav tako ne bodo izkožene lisice, ki kažejo znake garjavosti ali so razstreljene s kroglo. Izkožene seveda tudi ne bodo lisice s poletno dlako. Izkoževalec bo deval lisice in druge kožuharje iz kože le v jesensko-zimskem času (od 1. oktobra do konca februarja).

Lisico (ali drugega kožuharja) v vreči, s pripisom na kartonu »Za izkoženje«, naj lovec da v zamrzovalno skrinjo pri lovski družini in le izjemoma v zamrzovalno skrinjo, last ZLD Gorenjske, ki stoji v konjačiji na Kokrici. Lisice, oddane pri upravi Živinorejsko-veterinarskega zavoda Gorenjske v Kranju (I. Slavca 1) pa cele (to je s kožuhom vred) pošljejo na pregled virološkemu zavodu v Ljubljano, od koder ni moč dobiti kožuha!

Ko izkoževalec lisico ali drugega kožuharja odere, pošlje glavo v Ljubljano na pregled glede stekline, kožuh pa se shrani v zamrzovalni skrinji. Po prejemu izvida se kožuh vrne uplenitelju ali se uniči. Z izvida je namreč razvidno, če je bila lisica stekla ali ne. Če lisica (ali drug kožuhar) ni bila stekla, izkoževalec oz. konjač dostavi kožo lov-

ski družini, zastopnik LD oz. lastnik kožuha pa izkoževalcu takoj plača izkoženje. Cena za odiranje se določi za vsako leto posebej. (V letu 1980 je izkoženje lisice stalo 400 din.)

Kožuhe lisic, o katerih laboratorijski izvidi pričajo, da so bile stekle, ob prisotnosti veterinarskega inšpektorja uničijo.

Pripominjamo, da v izredno mrzlem vremenu (december, januar) odiranje lisic ni možno, ker zmrznjenih živali ni možno odtajati v prostoru, kjer izkoževalec izkožuje. Zmrznjenih lisic namreč ni možno odirati. V poštev pa ne pride noben način za odtajanje lisic (peč uniči kožuh). Zato naj lovci v tem zimskem času (december, januar) shranjujejo lisice izključno le v zamrzovalnih skrinjah LD. Izkoževalec jih bo namreč odrl, ko se vreme otople.

Kako pripravimo divjad za pregled glede stekline

Kakor že vemo, smo lovci dolžni uplenjene ali najdene divje zveri (lisice, jazbece, kune itd.) ter pse in mačke oddajati na pregled glede stekline. Prav tako moramo oddati na pregled glede stekline vso drugo divjad (srnjad, gamse), ki kaže znake

stekline ali zbuja sum nanjo. Na pregled lahko pošljemo tudi samo glavo, s tem da ostali kadaver sežgemo ali kako drugače uničimo. Zlasti velja to za večje živali (srnjad, večji psi itd.). S teh živali ni dovoljeno odžagovati in jemati trofeje (rogovje, roglji). Z uplenjeno ali najdeno divjadjo, ki jo bomo oddali na pregled, ravnamo takole:

Ob uporabi zaščitnih rokavic ali manjših PVC vrečk, nikakor z golimi rokami, damo žival v vrečo, ki jo trdno zavežemo. To vrečo damo nato v drugo vrečo in vanjo še rokavici oz. vrečki. Trdno zavežemo še drugo vrečo in nanjo privežemo kartonček (»spremni karton«). Na njem morajo biti tile podatki:

- kraj uplenitve ali najdbe (LD in naziv kraja),
- datum uplenitve ali najdbe,
- opis obnašanja živali pred strelom (npr. lisica uplenjena v naselju, ob psu, bila neboječa ipd.),
- naslov uplenitelja ali najditelja.

Poudarjamo, da je izpolnjen karton potrebno privezati na vrečo. NE DAJTE GA V VREČO! Tako pripravljeno truplo dajte v zamrzovalno skrinjo lovske družine ali pa oddajte konjačiji Živinorejsko-veterinarskega zavoda Gorenjske

Ko se lisica na nastrelu dobro ohladi, jo lovec, ob uporabi zaščitnih rokavic oz. PVC vrečk, spusti v polivinilasti (PVC) vreči
Foto Š. Verbančič

na Kokrici pri Kranju, od koder glavo oz. kadaver pošljejo na pregled virološkemu inštitutu v Ljubljano.

Pismeni izvid o preiskavi stekline sumljive živali virološki inštitut pošlje pristojnemu veterinarskemu inšpektorju, Zavodu za socialno medicino in higieno Gorenjske, Živinorejsko-veterinarskemu zavodu Gorenjske in Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani.

Lov na živali, sumljive stekline

Če po obnašanju divjadi ugotovimo, da gre za stekline sumljivo divjad, je potrebno, že iz lovskoetičnih in humanih razlogov, tako divjad čimprej odstreliti in jo rešiti muk. Strel naj bo natančen in naj divjad takoj usmrti; obstreljena divjad namreč zbere pogosto še toliko moči, da pobegne. Predvsem pa naj stekline sumljive divjadi ne streljamo v glavo, saj bi poškodovali možgane in točna ugotovitev bolezni ne bi bila možna.

Z namenom, da se spodbudi odstrel oz. pokončevanje steklih in stekline sumljivih živali, so se vse gorenjske občine odločile, da bodo enotno nagrajevale lovce in druge (krajani, milica), ki bodo sodelovali pri preprečevanju in izkoreninjanju stekline.

Višino nagrad za pokončane živali bodo občinske skupščine določile za vsako leto posebej, glede na finančno možnost. V letih 1980 in 1981 so nagrade določene in so za vsako odstreljeno, pokončano ali najdeno žival, ki pa mora biti oddana na pregled veterinarski službi, naslednje:

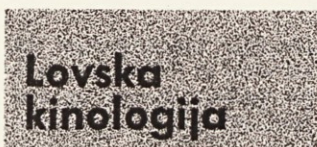
- divje zveri (lisica, jazbec itd.) ter pižmovka 300 din,
- druge divje živali, ki so sumljive stekline oziroma kažejo znake stekline (srnjad, gamsi itd.) 300 din,
- psi in mačke 100 din.

V te nagrade so vključeni stroški lova (naboji), prevoza trupla do oddajnega mesta (do zamrzovalne skrinje pri LD, konjačije ali Živinorejsko-veterinarskega zavoda Gorenjske) ter zamuda časa. Lovci oziroma lovske družine obračunavajo nagrade za daljše obdobje (najmanj na

3 mesece). Lovska družina pošlje račun veterinarski inšpekciji pristojne občine. Z računa naj bo razvidno, koliko živalskih trupel (lisic, psov, mačk itd.) je bilo v določenem času (od ... do ...) oddanih na pregled. V seznamu je treba navesti za vsako žival oz. truplo ime in priimek uplenitelja oz. najditelja ter datum in kraj oddaje kadavra na pregled. Na računu naj bo obvezno navedena tudi številka žiro računa lovske družine.

Lovskim družinam se nadalje predlaga, da same še dodatno nagrajujejo odstrel lisic, zlasti v mesecih, ko je lisičji kožuh brez vrednosti. Predlagamo enotno nagrado, ki jo izplača uplenitelju lovska družina, v višini 200 din.

-elf-

Zvezna poljska tekma ptičarjev — memorial Bogdana Sežuna in republiška tekma v vodnem delu v Ljutomeru

(Pogoji za tekmovalce na obeh tekmah objavljeni v Lovcu, št. 7 in 9 — 1981)

V naslovu navedeni tekmi, v organizaciji Lovskega kinološkega društva Pomurje, sta bili 17. in 18. 10. 1981 na Ribnikih pri Ljutomeru. K vzorni organizaciji in izvedbi obeh prireditve sta največ pripomogla Franc Feuš in Vojko Pirher. Predpogoj za uspeh prireditve je vsekakor dovolj male divjadi v lovišču. Takih lovišč je pa dandanes malo tudi v Pomurju. Celotno okolico Ljutomera je ni več toliko, kakor bi si želeli. Predvsem smo pogrešali jerebice, zajce, pa tudi fazanov je bilo manj. Kajti, če naj sodnik stvarno in točno oceni, kaj pes zna oz. kako je praktično uporaben za lov, potem v lovišču mora biti divjad, v našem primeru mala. Nekateri psi so

Republiška tekma v vodnem delu: Prepeličar Sančo je prinesel vodniku Saši Vugi racaka. Zraven sodnika, ki se posvetuje o izvedbi prepeličarjeve naloge.

Foto V. Pirher

sicer prišli večkrat na divjad, žal samo nekateri.

Na **zvezno poljsko tekmo »C«**, ki je bila v soboto, 17. 10., so iz SR Slovenije privedli 9 psov, 2 pa iz SR Hrvatske. Predvsem nemške kratkodlakarje in žimavce.

Vsi psi niso bili zadostno pripravljeni za tako tekmo, seveda tudi ne vodniki, ki lahko mnogo pripomorejo k dobri uspehom. Če je vodnik izurjen lovec z dosti prakse, če ve, kje se zadržuje divjad, bo znal tudi usmeriti psa, da jo najde. Kdor misli, da že dovolj zna, če se je udeležil enega ali dveh predavanj o šolanju psa, je v veliki zmoti. Nauki predavanj namreč prehitro zbeže iz spomina, če jih človek ne ponavlja. Tudi znanje psa je treba nenehno utrjevati in obnavljati z vajami. A ne le zadnji mesec ali celo samo zadnji teden pred prireditvijo! Vodniku in psu z dalj-

šo šolo pa se ni bati za uspeh.

Kljub opisanim slabostim pa so posamezni psi pokazali svoje znanje in se uvrstili: 3 v prvi, 3 v drugi in 1 v tretji nagradni razred. En pes je pa opravil PNZ. Vodniki s tremi psi so med tekmo odstopili. Nemški kdl. ptičar Avar Hartman, z vodnikom Ivanom Sracem iz Zagreba, je prejel tudi nagradni naziv CAT (mednarodni prvak v delu).

Rezervni CAT pa je prejel nemški žimavec Cef, katerega lastnik in vodnik je Drago Žarkovič iz Središča ob Dravi. Vreme je bilo za poljsko tekmo izvrstno, s primerno vlago in brez vetra. Ocenjevali smo Ljuban Zadnik, Vojko Pirher in jaz. Vsak sodnik je ocenil vsakega psa. Po preizkušnji v vsaki disciplini je vsak sodnik javno povedal oceno in vodniku razložil, kaj je videl pri

Navodila vodnikom pred republiško tekmo lovskih psov v vodnem delu

Foto V. Pirher

delu psa dobrega in kaj slabega. Na ta način so odpadla vsa prigovarjanja in vse pritožbe.

Na večer je v gostišču na Pristavi najstarejši sodnik na tekmi, Ljuban Zadnik, objavil rezultate in ob tej priložnosti obudil tudi spomin na pokojnega kinološkega lovskega strokovnjaka Bogdana Sežuna. Ob tej priložnosti je zaslužnim delavcem na kinološkem področju izročil tudi plakete in diplome Društva ljubiteljev ptičarjev in šarivcev (DLPŠ).

Prehodni pokal Društva ljubiteljev ptičarjev in španjelov, ki ga je branil do te tekme pes Blic Obreški, z vodnikom Jožetom Štebihom iz Ptuja, je tokrat, z razliko 2 točk, osvojil kratkodlaki ptičar Avar Hartman iz Zagreba, z vodnikom Ivanom Sracem.

Naslednji dan, v nedeljo 18. 10., pa je bila, tudi na Ribnikih pri Ljutomeru, **tekma v vodnem delu**. Bilo je izredno lepo vreme, z malo ali skoraj nič vetra. Vodniki so privedli: 9 nem. kratkodlakih ptičarjev, 3 nem. prepeličarje, 1 malega münsterlandca, 1 bretonskega ptičarja — iz SR Slovenije in 2 nem. kratkodlaka ptičarja iz SR Hrvatske.

Za delo v vodi mora biti pes dobro izučen, imeti mora do-

volj prakse in veselje do vode. Po mojem prepričanju je delo v vodi za psa najtežje, saj mora imeti poleg drugih kvalitiet tudi veliko poguma, vztrajnosti in odličen nos. To so na tej tekmi pokazali vsi psi. Razlika je bila samo v tem, da so bili nekateri bolj, nekateri manj fizično pripravljeni. Prav na takih tekmah se najbolj vidi, če smo s šolanjem uspeli. Če se spomnim leta nazaj, koliko spodbujanja, koliko metanja raznih predmetov v vodo je bilo treba, preden smo spravili psa v vodo. Tega sedaj ni več; vsak pes je šel v vodo na enkratno povelje ter začel iskati in šariti, nekateri dovolj, drugi manj prizadevno. Pes mora imeti izvrsten nos in pokazati kar največjo vztrajnost, da v 15 minutah izsledí izpuščeno raco v vodi in jo izžene. Nekateri tekmujoči psi so bili v tem pravi specialisti.

Iz ločja izgnano raco so plavajoč sledoglasno gonili, vse dokler vodnik ni imel priložnosti, da jo je ustrelil. Pri tem ni bilo razlike med psi raznih pasem, morda v tem, da so bili nemški prepeličarji prav vsi sledoglasni, nemški kdl. ptičarji pa ne vsi.

Vsi psi s svojimi vodniki, ki so se uvrstili po uspehih od prvega do zadnjega mesta,

zaslužijo vse priznanje, saj sta voda in ločje v teh ribniških izredno naporni za psa. Tudi na republiški tekmi smo sodili isti sodniki kakor na zvezni. Pridružil se nam je le še Franček Rakuša. Ocenjevanje je bilo prav tako javno. Organizacijsko je tekmo vodil Franc Feuš, dolgoletni in izkušeni kinolog. Slaba stran medalje pa je bila, kar se ponavlja iz tekme v tekmo tudi drugod, da so bili gledalci preveč nedisciplinirani, da so s svojim obnašanjem motili tekmujoče pse. Od preblizu so opazovali pse pri delu, različno komentirali njihovo dejavnost in preglasno debatirali ter na ta način motili pse, ki na splošno niso navedeni delati v bazenu pred publiko. Ovirali so pa tudi sodnike in vodnike. Zato je pri gledalcih, ki jih je zlasti v Pomurju vedno dovolj, treba buditi čut za večjo discipliniranost!

Po tekmoivanju smo se zbrali v gostišču na Pristavi, kjer je sodnik Ljuban Zadnik objavil rezultate. Praktična darila in diplome pa je v imenu LKD Pomurje podelil Vojko Pirher. Bili smo enotnega mnenja, da je tekma povsem uspela. Od 16 tekmujočih psov se jih je 7 uvrstilo v I. nagradni razred, 2 v II., 1 v III., 2 sta pa prejela pohvalno priznanje.

Diskvalificirani so bili 4 psi. Za slabše uspehe nekaterih so krivi predvsem vodniki sami, ker pse premalo učijo. Nekateri psi pa so za take tekme tudi še premladi, nekateri pa tudi prestari. Izražam vso zahvalo Lovski družini Ljutomer za izkazano gostoljubje kakor tudi za najboljši predel lovišča, ki ga je za tekmi dala na voljo, nadalje LKD Pomurje, zvezam lovskih družin za podporo, da smo tekmi lahko izvedli. Hvala tudi vsem sodnikom ter vodji tekme za uspešno delo kakor tudi vsem ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k uspešni izvedbi obeh tekem!

Ivan Udovič,
kinol. sodnik

Republiška uporabnostna tekma gonilcev

Obalno-kraško Lovsko kinološko društvo (LKD) Koper je priredilo republiško uporabnostno tekmo gonilcev, 31. oktobra 1981, v lovišču LD Šmarje pri Kopru. Za tekmo so se prijavile tri ekipe in posebej trije vodniki, ki so nastopili posamično, vsi skupaj s 15 psi oz. psicami, istrskimi gonilci. Uspešnih je bilo le 9, ostali pa niso dvignili zajca, zaradi preslabega staleža te divjadi v lovišču.

Prvo mesto je osvojila, z najdaljšo 40-minutno gonjo, psica ADA z vodnikom Otonom Hribnikom iz LD Škofja Loka.

Uspehi ekip lovskih družin:

1. *Ekipa Gorenjska*: Ada, JRGki 60240, vodnik Oton Hribnik, I a ocena;

Jelka Dešna Puštalska, JRGki 60255, vodnik Jože Hribnik, I b ocena;

Blanka Dešna Puštalska, JRGki 61352, vodnik Štefan Kržišnik, II c ocena.

2. *Ekipa Koper*: Bori, JRGki 60012, vodnik Valter Bordon, I c ocena;

Bister, JRGki 61633, vodnik Renato Kocjančič, II a ocena; Bari, JRGki 61352, vodnik Danilo Kofol, II b ocena.

Organizacija prireditve je bila vsestransko odlična in prav gotovo tudi zelo spodbudna. Žal, da se ni prijavilo več ekip. Prireditelj je za uspešno

nastopajoče vodnike pripravil izredno lepe nagrade in kar 9 pokalov. Poleg ekip so tudi posamezniki do uvrščene- ga šestega mesta prejeli po- kale, vsi drugi vodniki s psi pa diplome.

Prav gotovo je to zelo spod- budna gesta LKD Koper, ki se zelo prizadeva, da obdrži našo najstarejšo pasmo — istrskega goniča. Zaradi upa- danja zajčjega staleža in po- java stekline kakor tudi za- radi drugih razlogov v lovskih družinah je obstoj te pasme dejansko ogrožen. Pri vsem tem je pa dejstvo, da v neka- terih hribskih loviščih ni mo- goče loviti zajca in tudi ne lisice brez visokonogega go- niča. Žal se tega dobro za- vedajo poleg Kopra le Idrija, Škofja Loka s Poljansko in Selško dolino, kjer je istrski gonič še vedno zelo dobro za- stopan.

Po razglasitvi uspehov je organizator za zaključek vse udeležence pogostil v gosti- šču »Trije lovci«.

Prireditve je vodil kinološki sodnik Oresto Bordon, LKD Koper pa je zastopal njegov predsednik Anton Jakomin. Ocenjevali smo kinološki sod- niki: Lojze Brvar, Lojze Mla- kar, Zdravko Kosmač, Alfred Tavčar, Stane Hribernik in podpisani

Tine Hafner

Jugoslovanski ekipi se na 4. svetovnem prvenstvu ptičarjev nista proslavili

V decembrski številki LOVCA 1981 sem poročal o izbirni tekmi za nastop na svetovnem prvenstvu psov ptičarjev; iz- birna tekma je bila oktobra v Odžaku v Bosni. Pred kratkim pa sem prejel »Lovačke novi- ne« št. 23, ki pod naslovom »Pehar nije zadržan« poroča- jo o svetovnem prvenstvu v Franciji in o neuspehu naših ekip. V skupni uvrstitvi an- gleških ptičarjev je jugoslo- vanska ekipa zasedla zadnje mesto. Prvi so bili Španci s 76,15 točke, naša ekipa pa je zbrala le 1,66 točke. Nastopilo je 9 ekip. Pri kontinental- cih je bila naša ekipa šesta — predzadnja, v tekmovalju za pokal »Svetega Huberta« pa zadnja, peta. Iz članka v Lovačkih novinah je razvidno,

Vodniki z istrskimi goniči pred republiško uporabnostno tekmo

Foto A. Tavčar

da so nastopile ekipe iz 9 držav.

Pri tem naj omenim, da ekip iz ZR Nemčije in Avstrije niso poslale njihove kinološke organizacije, pač pa so se zbrali vodniki s svojimi ptičarji na lastno pobudo in od- šli tekmoval. Enako so storili že prejšnja leta za tovrstno prireditve.

Poročevalec nadalje v »novi- nah« navaja, da je bilo soje- nje zelo pristransko in tudi organizacija zelo slaba.

Ob vsem navedenem in dej- stvu, da pravilnik za te tekme ne zahteva vsestranske upo- rabnosti ptičarja, se sprašu- jem, ali je udeležba na takih tekmovaljih sploh opravič- ljiva. Znana so nam mnoga kakovostna tekmovalja, ki jih v lovsko najrazvitejših drža- vah prirejajo njihove lovske in kinološke organizacije (Češkoslovaška, Madžarska, ZR Nemčija itd.). Doseči uspeh na takih tekmah bi bilo sicer težje, vendar bi bil tak dosežek toliko bolj cenjen. Saj je znano, da pes, ki uspešno opravi na primer Mednarodno tekmo ptičarjev (IKP), ki jo vsako drugo leto prireja Društvo nemških krat- kodlakih ptičarjev v ZR Nem- čiji, mora popolnoma obvla- dati delo na planem, to je pred strelom in po njem, pri vodnem delu pa mora biti

pravi specialist, saj mora od- lično šariti in slediti raco ter brezhibno prinašati iz vode. Pes, ki uspešno opravi vse- stransko uporabnostno tekmo na Madžarskem ali na Češkem pa mora zelo dobro ob- vladati delo v gozdu, na polju in v vodi, skratka biti mora vsestransko lovsko uporaben. To je pa tudi cilj strokovno zastavljene zreje, katere osnova je izbira (selekcija), tako glede tekmovalnih za- snov kakor tudi telesnih kva- litet.

Udeležiti se takih tekmoval- mi nenehno vsiljuje primer- javo z udeleževanjem naših pevcov in pevk na izborih popevk Evrovizije, kjer z dobrimi ali slabimi predstavi- niki dosegamo vedno le slabe uspehe. Vprašanje je, če je ob trošenju tolikih denarnih sredstev v ta namen to tudi družbeno upravičeno.

Vojko Pirher

Popravki in dopolnila v planu kinoloških prireditev za leto 1982, LOVEC, št. 1/82

LKD Celje

30. 10. — Lokalna tekma psov na krvnem sledu, združena s predavanjem o delu na krv-

nem sledu. Zbor ob 8. uri v gostilni »Štajerska klet« v Pri- stavi. Prijave sprejema LKD Celje.

6. 11. — PNZ šarivcev v lo- viščih LD Braslovče in LD Podčetrtek. Zbor ob 8. uri, kraj bomo prijavljenim vodni- kom sporočili naknadno.

Zrejni pregled lovskih psov

12. 6. — Republiški zrejni pre- gled goničev, brak-jazbečar-jev in barvarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno »Cene« v Ribnici (ne pred Halo Tivoli v Ljubljani, kakor je bilo pomo- toma navedeno v Planu kino- loških prireditev za leto 1982).

KZS — Ur.

Predvidena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 13. 2. Rejec Anton Koz- le, Mali Kamen 30, Senovo.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 26. 2. Rejec Stane Bre- gar, Čatež 25, Velika Loka

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 22. 3. Rejec Jože Pa- pež, Kuželjevec 8, Zagradec. Leglo 15. 3. Rejec Jože Batič, Lokavec 128/e, Ajdovščina.

Leglo 1. 3. Rejec Rudolf Medvešek, Vojkova 75, Anho-vo.

Res. istr. goniči (JRGrI):

Leglo 25. 3. Rejec Franc Blatnik, Kostrivnica 14 a, Šentjur.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 29. 3. Rejec Jože Krže, Retje 101, Loški potok.

Leglo 22. 3. Rejec Alojz Dolinar, Na Breznici 12, Črnuče. Leglo 5. 2. Rejec Janez Balanč, Zg. Besnica 79, Zg. Besnica.

Leglo 4. 2. Rejec Pavle Frelih, Otošče 4, Podnanos.

Leglo 21. 3. Rejec Franc Peterlin, Žlebič n. h., Ribnica.

Leglo 17. 1. Rejec Anton Mlakar, Jerman vrh 13, Škocjan.

Hanovrski barvarji (JRHB):

Leglo 1. 3. Rejec Rudi Mlinarič, Kvedrova 3, Sevnica.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 8. 3. Rejec Mirko Strazišar, Streliška 12, Kočevje.

Leglo 22. 2. Rejec Gabrijel Trček, Gradnikova 4/c, Koper.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 25. 3. Rejec Franc Nagode, Jakovica 3, Logatec.

Leglo 30. 3. Rejec Jakob Fišinger, Zg. Bistrica 185, Sl. Bistrica.

Leglo 4. 3. Rejec Stane Goršič, Gornje Lepovče 3, Ribnica.

Leglo 16. 1. Rejec Jože Jurčič, Vel. Mraševo 54, Podbočje.

Leglo 11. 3. Rejec Vido Petek, Šalka vas 2, Kočevje.

Leglo 13. 3. Rejec Janez Šubelj, Podmolnik 15, Dobrunje.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 15. 3. Rejka Neli Rožič, Celovška 149, Ljubljana.

Leglo 9. 3. Rejec Ivan Bartol, Bukovica 13, Ribnica.

Leglo 14. 3. Rejec Jože Batič, Lokavec 128/e, Ajdovščina.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 2. 2. Rejec Franc Urh, Kozarišče 85, Stari trg pri Ložu.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 9. 3. Rejec Zoran Klinec, Bohova 52, Hoče.

Leglo 14. 3. Rejec Jože Komarčar, Maistrova 10, Maribor.

Leglo 18. 3. Rejka Tatjana Šenk, Aleševčeva 23 a, Ljubljana.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 20. 3. Rejec Rudi Gajšek, Lopata 18 B, Celje.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 26. 2. Rejec Mladen Sumina, Dragomer, Pot na Stan 16, Brezovica.

Leglo 20. 2. Rejec Ivan Erker, Sp. Polskava 143, Pragersko.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 10. 2. Rejka Darja Vreček, Nazorjeva 4, Kranj.

Kinološka zveza Slovenije

Robert Lamprecht

Lovska družina Peca-Mežica je izgubila svojega najstarejšega člana — častnega člana Roberta Lamprehta. Rodil se je 31. marca 1897 v Mežici na Spodnjem bregu. Vse svoje življenje je živel in delal v svojem rojstnem kraju, kjer je 24. avgusta 1981 umrl.

Že kot mlad kvalificiran kovinarski delavec je stopil na pot proletarca in se postavil po robu politikom, ki so z geslom »za narodov blagor« ustvarjali sebi kapital in služili koristim kapitalizma. V neomajnem prepričanju, da mora zmagati proletarska ideja, se je podal v boj z ljudmi, ki so imeli denar, zagotovljene položaje in moč, v boj za pravico delovnih ljudi. Ob občinski zmagi socialistov leta 1933 je postal socialistični župan občine Mežica in ostal na tem položaju do okupacije naše dežele.

Kot zaveden Slovenec se je že v začetku okupacije opredelil za Osvobodilno fronto, zaradi česar ga je okupator junija 1944 aretiral in odpeljal v celovške zapore, od tam pa na prisilno delo, kjer je ostal do konca vojne. Po

Robert Lamprecht

osvoboditvi je postal prvi predsednik KLO Mežica.

Ker je bil socialist, mu stare jugoslovanske oblasti niso izdale orožnega lista in lovske karte. Bil je že leto dni župan, ko je šele dobil orožni list in postal lovec. Z vsem žarom ljubezni se je lotil najprej gojitve srnjadi, ko pa je spoznal še gamse, se je v njem vse obrnilo. Lov na gamse je bil zanj nekaj najlepšega. O gamsih je napisal več člankov v glasilo Lovec. Po osvoboditvi je bil med ustanovnimi člani Lovske družine Pogorevc. Najprej je bil starešina (1947—49), nato pa tajnik (1949—60). Od leta 1950 do 1955 je bil tudi član uprav. odbora Okrajne lovske zveze Slovenj Gradec. Ko so mu pričele pešati življenjske moči, je iz pogorevske lovske družine, 1. 3. 1960, prestopil v Lovsko družino Peca-Mežica. Že naslednje leto je bil izvoljen v upravni odbor in potem 3 leta opravljal tajniške posle (1961—63). Kot lovec in funkcionar se je vedno zavzemal za napredna lovstva stališča, za pravičen lov, vedno je bil ob divjadi, nikoli proti njej.

Za prizadevanja in uspehe pri lovskem udejstvovanju ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge ter redom II. in I. stopnje. Predsednik republike pa ga je odlikoval z medaljo zaslug za narod.

V sredo, 26. avgusta, smo ga lovci vseh lovskih družin gornje mežiške doline pospremili na njegovi zadnji poti in se od njega poslovili na pokopališču v Mežici. Veličasten

progreb je odražal Robertovo življenjsko delo in uspehe. Otožni glas lovskega roga je vabil mrtvega lovskega tovariša na zadnji pogon in vedno bolj oddaljeni strel iz lovske puške so mu bili zadnji pozdrav.

Počivaj mirno, dragi naš častni član, v srcu našega lovišča, ki ga krasijo tvoji ljubljani gozdovi Pece, Jesenikovega vrha, Gornje in Janjkova.

Lovci LD Peca-Mežica —
J. F.

Feliks Ivanšek je umrl 9. 2. 1981 v Kompolah nad Štormi, star 69 let. Rojen je bil v Nemčiji, v Vestfaliji, v slovenski družini.

V letu 1947 je bila ustanovljena Lovska družina Štore in med njenimi ustanovitelji je bil tudi Feliks. V upravnem odboru LD je uspešno in vestno deloval: 2 leti kot kinološki referent (1960—62) in 5 let kot blagajnik (1964—69). Tudi član nadzor. odbora je bil 2 leti (1972—73). Za njegovo nesebično delo ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge. Prizadevno se je tudi udeleževal kot družbenopolitični delavec. Poklicno je delal v Železarni Štore, kjer je veljal za dobrega sodelavca. Za svoje družbenopolitično in poklicno delo je bil nagrajen z državnim odlikovanjem, z redom zaslug za narod s srebrnim vencem.

Feliks je bil vseskozi tesno povezan z naravo, ki ga je vabila v vseh letnih časih. Občudoval jo je in se od nje

Feliks Ivanšek

učil. V njej je bil najsrečnejši. Ljubil jo je in vzgajal v ljubezni do nje zlasti mlajše člane naše lovske družine.

Lovskega tovariša, ki je s svojim delom bogatil lovsko organizacijo, sočlane pa učil ljubiti naravo in domovino, smo pokopali z lovskimi častmi. V trajen spomin —

— vsi člani LD Štore

Jože Dolenc, ki je bil rojen v Glinku pri Škofljici, je umrl 13. 9. 1981, v 69. letu starosti. Prenehalo je biti srce, ki je ljubilo naravo z vso svojo toplino.

Med vojno je delal kot aktivist, zato so ga kmalu aretirali. Zaprt je bil 8 mesecev v belogardistični ječi v Ljubljani, potem pa interniran 18 mesecev v Gonarsu in Padovi.

Bil je uslužbenec Narodne banke v Ljubljani in postal tudi njen vodilni delavec.

Leta 1955 ga je LD Škofljica sprejela v svoje članstvo. Bil je tih, nevsiljiv in prizadeven delavec, zato so ga kmalu izvolili v upravni odbor. V njem je vestno in pošteno opravljal dolžnosti blagajnika, tajnika in starešine 18 let (1958—1977). Ima tudi večje zasluge pri gradnji lovske koče LD Škofljica. Zbral in uredil je vso dokumentacijo LD, ki ga je zato leta 1976 nagradila s priznanjem.

V letu 1977 je prestopil v LD Vodice, ker mu je zaradi boleznih srca bolj ustrezalo lovišče z več ravnine. Seveda bi hkrati še rad ostal v LD Škofljica, vendar po Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč ni bilo več možno, začeniši z letom 1978, članstvo v dveh lovskih družinah.

Član lovske organizacije je bil skupno 25 let in 8 mesecev.

Kot prežet ljubitelj narave je bil tudi navdušen ribič. Ribiška zveza Slovenije ga je za njegovo zavzeto in pošteno delo trikrat odlikovala. Skromnega, a družabnega, duhovitega, polnega energije in priljubljenega Jožeta — bomo ohranili v lepem, trajnem spominu!

LD Škofljica in LD Vodice

Vlado Pečenko je umrl 6. 7. 1981, v 74. letu starosti. Rojen je bil v Braniku pri Gorici. Sodeloval je v NOB in bil po vojni član ZB NOV Kranj-Primskovo.

Po osvoboditvi, 1. 1946, se je vključil v LD Voglje. Po reorganizaciji lovskih družin je nadaljeval delo v združeni LD Kranj, od 1954. leta v LD Storžič, zatem v LD Jezersko in od leta 1958 v naši LD. V vseh teh družinah je deloval v upravnih odborih, med njimi v naši LD Šenčur polnih 20 let.

Vseskozi se je zavzemal za pravičen odnos do divjadi in za smotno gospodarjenje v lovišču. Z zavzetim delom, velikim strokovnim znanjem in široko razgledanostjo je mnogo prispeval za vključitev lovskih organizacij v tok družbenih dogajanj. Vedno je tudi poudarjal, da mora biti tovarišstvo temeljna odlika vsakega lovca.

Za njegovo dolgoletno uspešno delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje, naša LD pa ga je imenovala za častnega člana in mu podelila zlato plaketo LD Šenčur.

Udeleževal se je tudi na drugih področjih, tako v AMD Kranj, kjer je v upravnih organih s svojo organizacijsko sposobnostjo veliko prispeval k dobremu vodenju tega društva.

S spoštovanjem in hvaležnostjo se spominjamo našega dolgoletnega člana, polnega človeške vedrine, lovskega zanosa, optimizma in tovarišstva.

Vsi člani LD Šenčur — J. M.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Zvone Omersa, LD »Udenboršt«, * 5. 2. 1927, † 18. 8. 1981.

Anton Onič, LD »Udenboršt«, * 14. 4. 1929, † 24. 12. 1981.

Miro Brajnik, LD »Udenboršt«, * 15. 2. 1910, † 25. 12. 1981.

Alojz Jelenko, LD Smrekovec-Šoštanj, * 16. 6. 1920 † 23. 12. 1981.

Umrlim časten spomin!

Lovski oprtnik

Steklina tudi na Notranjskem

Sredi novembra 1981 so na dvorišču neke domačije v Babnem polju našli poginulo lisico, ki je bila verjetno stekla. Veterinarska služba je lisico poslala na laboratorijsko preiskavo. Toda poročila o tem, če je bila lisica res stekla, ni bilo. Dejstvo pa je, da so na drugem koncu naše občine Cerknica odkrili dva primera stekline.

Lovci že dolgo redčijo lisice in pokončujejo potepuške pse in mačke. Prvotno so menili, da steklina v našo občino ne bo prišla, češ da bo avtomobilska cesta preprečila prehod te bolezni z okuženega območja na neokuženo. Toda avtocesta razširjanja stekline ni zadržala.

Naša LD za vsak odstrel lisice lovca nagradi. Vse uplenjene lisice z dobrim kožuhom izkoži lovec, ki je cepljen proti steklini. Izkožene lisice pošlje na laboratorijsko preiskavo v Ljubljano. Če ugotovijo, da lisica ni bila stekla, uplenitelj dobi kožuh, če pa je bila stekla, kožuh uničijo. Pred prvim skupnim lovom v jeseni 1981, ko pri nas še ni bilo stekline, je vsak lovec dobil polivinilasto vrečo in dva para gumijastih rokavic. Kinološki referent pa je poskrbel za drugo cepljenje lovskih psov v letu 1981. Skupščina občine Cerknica je na oglasnih deskah opozorila občane na nevarnost in prepovedala pasti živino, ki se zunaj na prostem lahko hitreje okuži.

Upajmo, da ne bo prišlo do okužbe domačih živali ali celo človeka.

Janez Veber,
LD Babno polje

Kdaj preide divjad v naslednje leto starosti?

Pred desetletjem je komisija za gojitev divjadi pri Lovski zvezi Slovenije ponovno potrdila, da velja za časovni mej-

nik prehoda starosti divjadi vseh vrst v naslednje leto — 1. april.

Dne 31. marca je torej srnjaček (ki je bil poležen v prejšnjem koledarskem letu) še vedno mladič z imenom srnjaček. S 1. aprilom pa »uradno« postane enoletni srnjak oziroma lanščak, čeprav dejansko še ni star eno leto, saj je bil poležen v maju ali juniju prejšnjega leta. Še pred nekaj leti se je z 31. marcem končalo lovsko leto in se s 1. aprilom začelo novo lovsko leto. Časovni mejnik prehoda divjadi iz enega v naslednje leto starosti ter začetek novega lovskega leta sta bila torej istočasna.

Z letom 1978 pa se je — po sklepu skupščine Lovske zveze Slovenije in s soglasjem vseh zvez lovskih družin — lovsko leto spremenilo v lovskogospodarsko leto ter se pokrilo s koledarskim letom. Prečrtali smo lovsko leto (od 1. aprila do 31. marca) in sprejeli lovskogospodarsko (od 1. januarja do 31. decembra). Skladno s tem tudi glasilov Lovca od leta 1978 izhajaja v okviru lovskogospodarskega oziroma koledarskega leta in ne več lovskega leta, ko je prva številka letnika izhajala v aprilu.

To pa moti nekatere lovce, da si niso več na jasnem, če se tudi časovni mejnik prehoda starosti divjadi v naslednje leto ni premaknil s 1. aprila na 1. januar. Kaj če po novem lani poleženi srnjaček že s 1. januarjem letos ni »uradno« postal enoletni srnjak oziroma lanščak? Kaj če lani poležena srnica že letos s 1. januarjem ni postala enoletna srna oziroma mladica? Ipd.?

Potrebno je torej poudariti, da je še nadalje ostal 1. april časovni mejnik prehoda divjadi vseh vrst v naslednje leto starosti!

Lani (v letu 1981) poleženi srnjaček je torej »lovsko uradno« ostal srnjaček vse do vstevši 31. marca letos (1982. leta). S 1. aprilom 1982 bo pa »uradno« postal enoletni srnjak oziroma lanščak. Mejnik 1. april pa velja za divjad vseh vrst!

Vedeti to pa ima tudi praktičen pomen. Pogled na shemo lovnega časa v mesecu februarju in mesecu marcu nas pouči, da npr. od 15. fe-

V MARCU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni zabranila vse leto.

medved

divji prašič

mladiči-ozimci
(v letu 1981 povrženi)
in lanščaki obeh spolov
(v letu 1980 povrženi)

Odstrel dve- in večletnih
prašičev obeh spolov
ni dovoljen!

11. III. vzide ob 6.23, zaide ob 18.02

26. III. vzide ob 5.54, zaide ob 18.22

= 2. III.,

= 9. III.,

= 17. III.,

= 25. III.

bruarja do 1. aprila ni dovoljen odstrel (divjega) merjasca in ne (divje) svinje, pač pa je dovoljeno loviti mladiče in lanščake divjega prašiča. Kaj razumemo pod »mladič« in kaj pod »lanščak«? Mladiči so prašiči, povrženi lani, v letu 1981. Ko so lani jeseni dobili zimsko dlako, smo imenu mladič dodali še ime »ozimec«. Tak mladič samica je pa »ozimka«. Mladiči-ozimci ostanejo vse do všteti 31. marca letos. S 1. aprilom pa ozimce preimenujemo v lanščake oziroma ozimke v enoletne svinje.

Mladiča-ozimca oz. ozimko je torej dovoljeno loviti tudi od 15. februarja do 31. marca. Po zakonu pa je v marcu možno odstreliti tudi mladiča-pujška oziroma cecatnika, starega torej šele nekaj dni. Kajti nekatere svinje lahko že poležejo v marcu. Vendar naj se lovec v takem primeru zaveda, da glede orožja za odstrel lovski zakon ne dela nobene razlike. Na vsakršnega divjega prašiča, od pujška do odraslega merjasca, je dovoljen le strel s kroglo iz risane cevi: najmanjšega kalibra 6,9 mm, najmanjše teže krogle 9,7 g in najmanjše zadetne sile 250 kpm/100 m (E 100).

Divji prašiči obeh spolov, ki so bili povrženi predlanskim (v letu 1980) pa so vse od 1. aprila lani (1981) do všteti 31. marca letos (1982) — lanščaki.

Lovski tovariš, če ne razločiš (po telesnih oblikah in velikosti) ozimca in ozimke ter lanščaka in enoletne svinje od drugih divjih prašičev (merjascev in svinj), ne ukri-

vi kazalca na vsakega prašiča, ki ga vidiš. Saj se utegne zgoditi, da bo pred teboj obležala — breja svinja! Potem se nikar ne izgovarjaj, »sem mislil, da je«, kajti »misliti« tudi v takem primeru velja »nič vedeti«. Če od 15. februarja do 1. aprila odstreliš dve- ali večletnega divjega prašiča, ni to le disciplinski prekršek, ampak tudi prekršek zoper zakon o varstvu in gojitvi divjadi! In storilec more biti za tak prekršek kaznovan po 82. členu lovskega zakona!

Preden se lovec začne ukvarjati z lovom na divje prašiče, naj predela zadevna poglavja v knjigi »Ocenjevanje divjih prašičev in muflonov v naravi«. Knjiga, ki jo je priredil B. Krže, je izšla leta 1973 pri Zlatorogovi knjižnici. Razen tega naj opozorim še na članek C. Štrumblija v Lovcu, št. 10 — januar 1974, o ugotavljanju starosti uplenjenih divjih prašičev po zobovju.

Da, vse to je posredno v zvezi s časovnim mejnikom prehoda starosti divjadi v naslednje leto starosti!

France Cvenkel

O lovski statistiki

O pomenu statističnih podatkov in njihovi uporabnosti najbrž ni treba veliko govoriti ali pisati, saj so osnova za načrtovanje in presojo razvoja. Z njimi se srečujemo tako rekoč vsak dan. Tudi v lovskem gospodarstvu. Lovska

zveza Slovenije že skoraj dvajset let zbira in urejuje podatke o staležu, odstrelu, poginuli divjadi, lovskem turizmu itd. Te podatke objavi vsako leto v brošuri, ki jo dobivajo zveze lovskih družen in delegati skupščine LZS. Naklada teh brošur je majhna in večina lovcev jih nima na voljo. Zato menim, da bi bilo prav, če bi te podatke v ustreznem obsegu objavili tudi v Lovcu. To so nekoč že delali, čeprav ne redno in sistematično. Kljub temu so ti podatki dragoceni, saj na podlagi njih lahko vsaj delno presojamo stanje v naših loviščih v določenem času.

Največja vrednost objavljenih statističnih podatkov v Lovcu pa je v tem, da so ohranjeni. Več tisoč izvodov se težje povsem izgubi kakor nekaj deset. Arhive občasno »prezračimo« in veliko papirja gre v odpad. Z njimi nemalokrat tudi podatki. Ne vem, kakšno evidenco o odstrelu vodijo ZLD in LD, vsekakor pa goštvo ni povsod enako in skrbno urejena. Podatke navadno dobimo na zbiorih skupščin in še to ne vedno zbrane in urejene po enakem sistemu. Kdorkoli je kdaj potreboval kake podatke, ve, da jih je težko zbrati, toliko bolj, ker jih ne zbira in urejajo iste osebe po istem sistemu in za enake namene. LZS je pri zbiranju podatkov o odstrelu v glavnem dogradila svoj sistem, ki zadovoljuje potrebe lovstva in najbrž tudi Zavoda za statistiko SRS, navzdol pri ZLD in LD pa, kjer so viri podatkov, je zadeva najbrž precej neurejena.

L. 1966 je ZLD Gorica zbrala v posebni brošuri podatke o staležu in odstrelu po letih in loviških lovskih družen za dobo od 1951 do 1966. Za tista leta so bili podatki na razpolago. Namen je bil, da bi občasno, vsaj za 5-letna obdobja s takimi statističnimi poročili podatke trajno dopolnjevali in ohranjali. Vendar od tega ni več prišlo. Danes bi bilo najbrž zelo težko zamujeno popraviti. Če bi sproti sistematično zbirali in urejali podatke, bi bili le-ti vsak trenutek na razpolago in bi predstavljali dragoceno podlago za presojo gospodarjenja in razvoja.

Koliko so taki podatki vredni, naj pokaže primer poljske jerebice na območju občine Nova Gorica. Ko sem l. 1980 za gozdarske študijske dneve v Ljubljani zbral podatke za referat »Zaraščanje Krasa in migracijski trendi velike divjadi«, sem moral vzporejati razvojne težnje velike in male divjadi. Za poljsko jerebico so podatki o odstrelu naslednji (navajam odstrel za vsako peto leto):

Leto	Odstrel
1952	246
1955	245
1960	861
1965	309
1970	313
1975	92
1980	0

Opomba: Prvi dosegljivi podatki leta 1952. V letu 1960 je bilo najbrž odstreljenih le 361 jerebic in ne 861 (napaka pri prepisovanju, številka 8 je hitro podobna trojki).

V manj kakor tridesetih letih je poljska jerebica zginila iz lovišč območja občine Nova Gorica. Nobena LD je namreč ne prikazuje več niti v staležu niti v odstrelu. Če bi pri raziskovanju zašli še niže — do lovskih družin in njihovih lovišč, bi lahko ugotovili, katera lovišča so bila najbolj prizadeta in morda tudi — zakaj. Brez podatkov pa to nikakor ne bi bilo mogoče. To je le en zelo »svež« primer.

Drugi tak primer so gozdne kure. Nerazumljivo je, da LZS vse do l. 1962 nima niti sumarnih podatkov o odstrelu divjega petelina, ruševca in gozdnega jereba, medtem ko so podatki za veliko manj pomembno in neogroženo divjad (lisice, jazbeci, kune...). Tako manjka povezava od predvojnega stanja (tudi to je statistično pomanjkljivo) do l. 1962. Sicer je gibanje staleža gozdnih kur razvidno iz obstoječih podatkov, celovito sliko pa bi dobili le s popolnimi podatki.

Sedaj, ko ima LZS dograjen sistem zbiranja statističnih podatkov, bi bilo prav, da bi jih vsaj od zdaj naprej, začeniši za l. 1980, redno vsako leto objavili tudi v Lovcu. Omejili pa naj bi se na odstrel, ki je najbolj zanimiv in nam tudi največ pove.

Vitomir Mikuletič

Še bomo žrtvovali za lepoto narave

V lanskem septembrskem Lovcu je France Cvenkel v rubriki »V spomin« napisal nekrolog začetniku gojitve fazanov pri nas, Alfonzu Mazluju, široko znanemu nestorju ptujskih lovcev in ustanovitelju prve fazanerije na Slovenskem — v Vurbergu. Od tu so lovci-gojitelji razširili fazana po vsej Sloveniji. Mogoče smo mi — takrat še mladi lovci — nekaj le povzeli tudi po tovarišu Mazluju. Veliko let je že minilo od tedaj, ko smo iz prekošenih fazanjih gnezda pobirali jajca in jih podkladali domačim kokljam. Uspeh ni izostal, saj smo v LD Vransko v nekaj letih vzgojili doma nad 300 fazančkov in jih, krepke pri

Fazan pred remizo

Foto Fr. Cvenkel

10 tednih starosti, izpustili v lovišče. Takrat je bil lep lov na to poljsko perjad tudi v našem lovišču. Agrotehnična in kemična sredstva pa so pripomogla, da je fazan iz naših lovišč skoraj izginil. Naj s tem v zvezi ne govorim o jerebici, še manj pa o prepelici, ki ju ni več.

Po vsem tem bi lahko rekel, da smo v zadnjih letih komaj še poznali fazana — to lepo poljsko divjad. Lani spomladi pa smo se zopet odločili za gojitev. Naredili smo oboroženo za zrejo fazanov, 25 m × 26 m. Bilo je ogromno dela in seveda tudi stroškov, četudi so člani delali mnogo udarniških ur.

Dobili smo 150 fazančkov. Spolno razmerje ni bilo pravilno, saj je bilo veliko več petelinov, kakor kur. Seveda se je to izkazalo pozneje, ko smo še lahko razločili samce od samic.

Fazanerije bi morale imeti kebčke tako dolgo, da bi jih bilo že možno razločiti po spolu. Naj bi pa določile dvojno ceno! Tako bi kupec vsaj vedel, kaj kupuje. Pri nakupu bi gotovo vsaj nekoliko lahko pazil na spolno razmerje.

Fazančke smo čuvali in jih domačili, tako da »ljubčki«, ki smo jih krmili dva meseca, ob izpustu niso bili pripravljani na življenjske težave v prosti naravi.

Kragulji, skobci, mačke, psi in zankarji so nam stalež krepko razredčili. Ob tem se samo po sebi sproži vprašanje, če ne bi bilo bolje, da bi spomladi kupili stare fazane in jih kmalu po prevzemu izpustili v lovišče.

Ko sem še sam doma vzgajal fazančke, ki so jih izvalile domače koklje, nekaj pa smo jih dobili od LZ Celje, smo imeli v lovišču lep stalež. Da, takrat je bil zares užitek biti na lovu! Menim, da bi bilo treba tudi držati na kratko vse ujede in zveri, čeprav so preventiva v lovišču, vendar za poljsko perjad skrajno nevarna.

Še to: vrane, ki jih je ogromno, smo včasih lahko strupili s fosforno emulzijo. Tudi sedaj zakon dovoljuje nastavljanje strup vranam in srakam, a pravijo da fosforne emulzije ni. Kmetje se pritožujejo, koliko škode da jim naredijo vrane, zlasti na posevkih koruze.

Seveda to vemo tudi lovci. Pred dvajsetimi leti in še pozneje sem vsako leto zastupil po 200 jajc in jih nastavljal po njivah. Jajca pa sem strupil tudi za LD Tabor in LD Motnik. Nismo imeli komplikacij, učinek je bil pa velik. Zdaj jih ne strupim več, ker ne dobim emulzije. Vran pa cele oblake! Tudi sive vrane so eden izmed vzrokov, da ni poljske perjadi in zajcev.

Naj to pristojni premislijo in poskrbijo, da bomo fosforno emulzijo zopet dobili. Sicer bodo »oblaki« vran nad našimi polji še večji...

Naš kraj se imenuje Vransko, ker se v okolici že od nekdaj zelo rade zadržujejo — vrane. S tega in drugih območij se razpeljavajo po vsej Savinjski dolini. Ljudje se upravičeno pritožujejo. Mi pa ne storimo ničesar, da bi njihovo število občutno zmanjšali.

Franci Golavšek

Opomba:

Vprašanje o fosforni emulziji je bilo sproženo na zasedanju skupščine Lovske zveze Slovenije, 12. decembra 1981. Svet za gojitev divjadi LZS je dobil nalogo, da zadevo prouči.

Uredništvo

Ivje se iskri

Razklan odmev glasu črne žolne se izgublja med drevjem. S povešenimi rokami držim palico, capljam po stezi. Zagledam staro, še stoječe deblo in magičnost njegovega prastarega nasmeha me prevzame. Jelka odpira svoje veke, lovi sončne žarke in ivje molčeče pada v moje misli. Lipi, javoru in brestu je zmrznila zelena kri v žilah.

Bukovina poka od mraza, vznemirja tišino, draži uho. Smreka in jelka ne dobivata več hrane iz globokih korenin. Ustavim se v zavetju, skušam se ogreti na zaspanem soncu in zadihati sproščeno. Moj duh pa neprestano nekaj išče. Iz grma skoči zajec, zadnje noge lovijo prve in koščki ledu ob deblih pozvanjajo kakor pojoče strune. Mrzel zimski dan umirja svoj utrip. Iščem tihi glas siničk, ki stikajo v krošnjah za mrčesom in čebļajo. V mehkem sipkem snegu se iščejo stopinje štirinožcev in ptic. Ob poti jeleznov jezik, posrebren od ivja, krasi okolje. Leskovi grmi tudi vsi enako beli, kakor da so si bratje.

Sonce z veliko muko siplje žarke v blede mavrico. Ob toplem dotiku se topi mir v vejevju. Na lipi se oglašja prezebla ptica in lisički sled teče v ravni črti. V zvenu svojih kril leti med drevjem zapoznana ptica. Z mirnim, zatohlim dihom draži nos prepereli les

stare bukve. Zatajim vzdih. Velike, široke peruti mišarja se spustijo na tla. Srebrni vzdih zime pa stopajo tiho kakor mačka. Premražena drevesa, pokrita z ivjem, molče. Gledam velike bele kosti na tleh, zmrznjene odmrle javorove veje. Ne bi rad, da bi me kdo kaj vprašal in zmotil moj mir. Ustavim se in ves svež dahnem v mrzel zrak; iz ust se mi kadi topla sapa. Pogledam navzgor in na smrekovi veji sedi prazno drozgovo gnezdo.

Capljam naprej in odkimam lesenemu obrazu mahovnate bukve, ki zasanjano gleda v čredo žarkov, ki se leno pasejo na iglicah počesanih vej. Odtisi jelenovih parkljev pa gnetejo sneg. In tišina, kakor da ni sama... Smreka drgne svoje veje ob lipo, javor ob bukev, jesen ob gaber. Glasovi tožijo v zimski dan. Moje trde, neprožne besede pa molče, medtem ko padajoče ivje poplesuje v mrzli sapi.

Kaj naj storim s svojo prečudovito samoto, ko sonce zapira svoje veke in bel puh leti skozi mraz? Ko na snežni belini drevesa tke tisoče varljivih oblik, sraka s svojim kričavim glasom prereže vrv tišine. Ob vzdihu vetra me s posrebreno roko poboža veja dolgolase smreke. Tesnoba srca se sprošča, ustnice se gibljejo in neslišno pojo.

Visoka drevesa spreminjajo moj jaz in ožijo mojo belo pot. Nogi se tiho, počasi premikata, ko bel oblak plava po nebesni modrini. Detel v nedeljski obleki potrka po votlem deblu, kakor da je praznik. Tedaj se v mojih očeh odgrne jelen, ves v mrazu in ivju, z mogočnim rogovjem. Zaziblje se smrečje, zapraši se sneg. Stojim, gledam in preizkušam tišino. Sova uharica priplava kot čudežna ladja, išče zavetje pred svetlobo. Jaz pa tavam naprej po stezi, polni padajočega ivja, šepetajoče tišine in jec-ljajočih glasov. Bela ogledala srn pa se pozibavajo na tenkih nogah. Ob javoru stojim, ki je kot star berač, zakrpan do tal. Tiha ivnata preja pa pada kot najtišji glas iz pravljice. Na meji dveh svetov sem, na meji resničnega in sanjskega.

Sledove mojih nog prekriva bel puh, lovi se med drevjem. Tako čudno lepo je molčeče

Ivje se iskri

Foto P. Vovk

padanje ivja. Toda čeprav je tišina tako gosta, da je glasna, slišim utrip svojega srca. Premaknem se iz senc visokih dreves. Veter je čudno mehak in prijazen, nenehno šumi skozi iglice.

Kljub temu, da je mraz, se sluti in čuti toplina življenja. Droben sneg pa hladi rane

golih vej. Kar naprej še sama stoji ob poti stara jelka. Šoja se poganja skozi zrak, za njo ena in še ena. Bela preproga pa je popisana z nežno pisavo jerebovih prstov.

Prileti rdeče obarvan krivokljun. Žgolel bi kakor slavec, če bi imel njegov kljun in njegovo srce, kajti zanj sredi

Samček ščinkavec je ostal čez zimo pri nas, samička in mladi ščinkavci pa so odleteli prezimovat na jug

Foto J. Bogataj

zime brsti pomlad. Saj mu samica na gnezdu greje komaj izvaljene mladiče. Hrane je dovolj za vse krivokljune, saj se veje smrek šibijo pod zreli storži.

V zraku zaslišim spet glas črne žolne, tako značilen in domač. Srce se vznemirja, uho pa kot nežna antena lovi šepet velikega gozda v zimski pravljici. Tiho, nerazločno prihaja skrit človekov glas. Vse bliže je skrivnostnemu trenutku, ko se odpro vrata lovske kočice. V izbi je prijetno toplo in goreča bukova drva pokajo na ognjišču. V sivi nebesni daljavi pa se prižiga migljajoča zvezda...

Peter Vovk

Lovski trobač Janez

Okrajna lovska zveza Novo mesto je na enem izmed vzornih brakad na Frati razdelila lovskim družinam nekaj lovskih rogov. To so točno po en meter dolga kovinska trobila, rahlo ukrivljena, z vrvico. Eno teh je dobil tudi Janez Grintal, ustanovni član LD Trebnje in lovec že nad petdeset let. Iz Domžal ga je leta 1936 prineslo v Trebnje. Tu je na sodniji služboval kar 38 let. Človek na mestu je bil, saj drugače ne bi tako dolgo delal pri izterjavah. Tudi upokojitev je dočakal na tem delovnem mestu.

Na Dolenjskem je znan od Gabrovke do Novega mesta, Mirne, Trebelnega, Žužemberka in še v mnogih drugih krajih. Poznajo ga lovci po njegovem lovskem rogu. Igrati na ta rog se pravzaprav ne da, ker toni niso ubrani. Vendar pa Janez iz njega izvabi štiri čiste, zvonke tone. Njegovo trobljenje se razlega na mnogih brakadah. Ljudem pa je bolj v spominu po zvokih, ki jih izdajajo na lovskih pogrebih. Skoraj ni zadnjega slovesa od lovskega tovariša v tem delu Dolenjske, da se na njem ne oglasi njegov lovski rog.

Zasavski rogisti smo se vračali iz Zagreba, kjer smo igrali na otvoritvi velike lovske razstave ob stoletnici organiziranega hrvatskega lovstva. Spotoma smo se oglasili pri očetu Grintalu v Kamnem potoku. Z veseljem

nam je odtrobil svoje preproste melodije, ki jih je uporabljal za razne priložnosti. Zabeležili smo jih na magnetofonski trak in kolikor se približno da, jih bom prenesel tudi na notne črte.

Janez koraka proti svojemu 74. letu, a je drugače še čil, le srce mu je pričelo malo nagajati in včasih ga daje pritisk. Zato vse manj sodeluje s svojo že precej dotrajano trobljo. Zasavski rogisti smo mu odigrali na svoje rogove lepo lovsko koračnico, da je vsa vas prisluhnila. To sem mu obljubil pred dobrim letom, ko sva ga s prijateljem Rihardom prvič obiskala. Obljubil pa sem mu tudi, da bomo namesto njega kdaj zaigrali, če bodo lovci to želeli. Tako mu bo več moči ostalo za njegovo veliko veselje — za lov na srnjaka.

Želimo mu še dosti lovskih blagov.

Dane Namestnik

Tudi Sviti ga je imel rad

Na prisojni rebri Ciglerjeve grape domuje v stari domačiji upokojenka Anika. Tako lepo tiho in mirno je v tistem kotu pod Rozalijo. Na pomlad prirejajo gozdni pernatí prebivalci Aniki pravcate koncerte, ki so ji zelo pogodu, saj že od mladosti poje v pevskem zboru. V grapi ne manjka divjih zajcev, pa tudi srnja družina si je tu našla varno do-

movanje. Poleg dveh govedi redi Anika tudi prašiče in nekaj kokoši se sprehaja po njenem dvorišču. Gospodarstvo pa ne bi bilo popolno, če pri hiši ne bi bilo tudi psa čuvaja, ki mu je ime Sviti.

Zjutraj in zvečer je na prisojno reber prihajal na pašo slab, krmežljiv srnjaček. Držal se je gozdnega roba in le redko se je spustil dalje na travnik, kjer ni bilo ustreznega kritja. Ležišče je imel najčesče pod košatim gabrovim grmom na samem robu gozda, hodil pa je tudi ležat v koruso, ki je rasla na gornjem koncu grape.

Pri svojih delih v hlevu, na dvorišču in vrtu je Anika šestokrat uprla pogled v reber, kjer se je pasel in poležaval srnjaček. Čuvaj Sviti, ki je gospodarico spremljal na vsakem koraku, je to njeno početje videl in tudi on sam je vse česče uprl pogled v reber. Še več, pred hišo v travi si je našel ležišče in kadar je bila Anika v hiši, so njegovi pogledi spremljali srnjačka. Zanimivo je, da se srnjaček ni čutil ogroženega in se je kar nemoteno pasel v rebri. Ta »koeksistenca« na razmeroma kratki razdalji kakih 80 m je trajala vse do jeseni in bi verjetno še dlje, če je ne bi prekinil lovec.

Srnjačka, ki je bil očitno brez matere in zaradi tega slaboten, bi prav gotovo pobrala zima. Zato je dobro pomeren lovčev strel opravil dobro delo. Srnjaček je padel v ognju in lovec ga je iz rebri prinesel na Anikino dvorišče, kjer ga je iztrebil. Sviti, ki je seveda moral biti navzoč, je lovčev početje opazoval in bil vidno vznemirjen. Ko je lovec z delom končal, si srnjačka oprtal in se namenil, da bi odšel, se je Sviti začel zaganjati v lovca, divje lajati in kazati zobe. Morala je priti Anika in prijeti psa za ovrtnik, da je lovec s plenom sploh lahko odšel.

Od takrat so minila že tri leta, vendar Sviti svojega srnjačka še ni pozabil. Rad poležava v travi pred hišo in čaka, da bi se v rebri spet pojavil srnjaček. Če gre mimo hiše lovec s puško na rami, je Sviti nepomirljiv, zaganja se v mimosidočega in le Anika ga s svojim mehkim glasom lahko umiri.

E. Rečnik

21. SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

kranj 9.-19.4.'82

Vse lovske družine vabimo,

da se udeležijo mednarodnega
strelskega tekmovanja

na umetne golobe in v tarčo »srnjak«
za pokal PPC Gorenjski sejem
in praktične lovske nagrade.

**Tekmovanje bo v nedeljo,
18. aprila 1982, ob 8. uri,
na strelišču LD »Udenboršt« v Bistrici.**

Prijave štiričlanskih ekip na strelišču
na dan tekmovanja od 7. ure dalje.

Razstava in ponudba:

- domačih in tujih lovskih pušk,
- lovske optike,
- ostale lovske opreme.

**Lovski turizem — informacije in
ponudbe.**

Razstava lovskih psov.

Razstava in prodaja:

- sodobne domače in tuje kmetijske in
gozdarske mehanizacije,
- hlevske opreme in priključkov
vseh vrst.

Nižje cene!

**Živinorejska, gozdarska
in lovstva razstava.**

Informacije:

PPC GORENJSKI SEJEM, KRANJ

64000 Kranj, Savski log, p. p. 129

telefon: tajništvo (064) 21 575, 21 580

komerciala (064) 22 234, 22 235

telex: 34657 YU GS KR

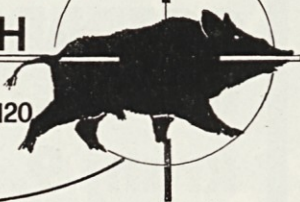

epo/ppc gs 82

PUŠKARSTVO MILAN ŠTEH

61352 PRESERJE
Kamnik pod Krimom 120
Tel.: 061/766 109

Lovci, pozor!

Odprto ves dan:
ponedeljek, torek, četrtek, petek

- izdelujem in popravljam lovsko orožje vseh vrst
- stalno imam na zalogi osmerokotne in okrogle boroveljske cevi vseh kalibrov
- izdelujem puškina kopita po meri in želji naročnikov
- popravljam optične lovske pripomočke
- restavriram starinsko orožje in odkupujem staro, nerabno orožje
- skrajšal sem rok za izdelavo suhl montaž
- izdelujem 100% zanesljive varovalke za karabinke (na vratu kopita)
- opravljam tehnične preglede orožja

NOVO!

Pri meni dobite srebrne ali zlate lipove liste (kovinske), v katere vam po želji vstavim jelenje prodnike (trofeje).

Prodajam tudi lične etuije in kovčke za daljnogleda in puške.

Za vse svoje izdelke dajem triletno garancijo!

VSE MOJE USLUGE SO PO UGODNIH CENAH!

SE PRIPOROČAM

Dopisniki, pazljivo preberite!

Objava jubileja ali osmrtnice v Lovcu je priznanje posebne vrste za jubilarov ali pokojnikov prispevek v našem lovstvu. Priznanja ali odlikovanja vseh vrst so pa različna po svoji stopnji ali vrednosti. Tako je tudi z zapisi o jubilarjih in umrlih v naši reviji.

Razen tega je prispevkov za rubriki »Jubilanti« in »V spomin« veliko več, kolikor je v reviji na voljo prostora zanje.

Za objavljanje jubilejev in osmrtnic še **nadalje veljajo dosedanja pogoji.**

Življenjske jubileje članov objavljamo za 50, 60, 70, 75, 80, 85, 90, 95 itd. letnico pod naslednjimi pogoji: Vsaj 6-letno jubilarstvo delovanje kot član UO ali IO LD, kot predsednik NO ali disciplinskega sodišča LD, organov LZ oz. ZLD ter LZS (v posamezni funkciji ali skupno). Ali vsaj 10-letno izvrševanje lovskočuvaljske službe.

Sliko jubilarja objavimo, če je (poleg izpolnjenih navedenih pogojev) član lovske organizacije vsaj 30 let. Izjemoma pa objavimo sliko tudi drugih, s svojim delom zaslužnih za lovstvo v širšem pomenu, npr. delovanje v organih republiške LZ ali če so odlikovani vsaj z redom za lovske ali kinološke zasluge II. stopnje.

Osmrtnico (daljšo s sliko ali brez slike) za umrlega člana objavimo pod enakimi pogoji, ki veljajo za objavljanje jubilejev.

Objavljamo tudi kratke osmrtnice za umrle člane, četudi ne izpolnjujejo navedenih pogojev. Taka objava vsebuje: ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva (dan, mesec, leto) in datum smrti (dan, mesec, leto).

Osmrtnico (daljšo ali kratko) objavimo, če jo dobimo najkasneje 10 mesecev po pokojnikovi smrti in če je še na voljo prostor zanj.

Iz sestavka o jubilarju ali pokojniku mora biti točno razvidno, da so izpolnjeni navedeni pogoji. O jubilarju ali umrlem mora biti navedeno, od katerega do katerega leta je opravljal posamezno funkcijo in s kakšnim uspehom.

V zapisu o jubilarju je obvezno treba tudi navesti točen datum rojstva, v osmrtnici pa točen datum rojstva in smrti.

Zapis o jubilarju ali smrti objavimo le, če ga je **žigosala in podpisala tudi lovska organizacija** (LD, ZLD itd.).

Pošiljatelj mora na dopis obvezno navesti svoj **točen naslov**, da se v primeru nejasnosti lahko obrnemo nanj.

Prosimo za točno izvajanje teh navodil. Objavljamo le prispevke z vsemi zahtevanimi podatki. Za manjkajočimi podatki ne bomo poizvedovali. Pridržujemo si tudi pravico, da zapise po potrebi skrajšamo.

Uredništvo

MALI OGLASI

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in — podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno razpošiljam po pošti (po povzetju). — **Vojin Pejčič, Kolodvorska bb, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Kupim dva sledoglasna goniča (enega za divje prašiče, enega za zajce). Pogoji, da se oglašita na svežem sledu, preden dvigneta divjad, in nato glasno gonita. Obvezen preizkus. — Šavle Guerino, Seča 52, 66320 Portorož.

Prodajam psi — resasto istrijanko in brak-jazbečarko, obe s telesno oceno prav dobro. — Zdravko Robek, Dobruška vas 29, 68275 Škocjan, telefon (068) 85 218.

Prodajam kratkodlakega jazbečarja, star 8 mesecev, z rodovnikom. — Jože Ivanc, Rašiška 3, Ljubljana, tel. (061) 557 411 od 15. ure dalje.

Prodajam tri terierje, stare po 5 mesecev, odličnih roditeljev. Imajo trdo, resasto dlako. — Jože Kuder, Lisce 23 d, 63000 Celje.

Prodajam trap puško Franchi, model Dragon. — Marko Vilfan, Iška vas 97, 61292 Ig, telefon (061) 662 051.

Lovska terierja (psička 6 mesecev, pes poldrugo leto) **sta se izgubila** v okolici gradu Borl pri Ptuj. Kdor karkoli ve o njima, naj sporoči, prosim, na naslov: Sava Stokuća, Volkmerjeva 7, 62250 Ptuj, telefon (062) 771 763.

SLIKE NA OVITKU — 71. STRAN:

5. *Jelen ima svoj okras na glavi skoraj vso zimo. Do konca marca mu bosta pa rogova zagotovo odpadla. Rogovje namreč odpade. Toda nekateri še vedno, po nemškem zgledu, govorijo in pišejo, da jelen ali srnjak rogovje »odvrže«.*

Foto Janez Papež, Diana

6. *Muflonka in njeno jagnje na krmišču.*

Foto Vito Šuligoj

7. *V februarju pa srnjaka od srne že spet najlaže ločimo po rogovju. Medtem, ko v februarju rogovje jelenom šele začenja odpadati, je srnjakom zraslo že novo skoraj do vrha. Pokrito pa je še s kožo in dlako — mah ali lik imenovano.*

Foto Konrad Mlinar

8. *Na sliki je kalin ali popkar, skoraj v naravni velikosti. Žal nam črno-bela slika ne pove točno, če je samček ali samička. Prvi ima namreč karminasto rdeče prsi, druga pa rdečkasto rjave.*

Foto Janez Papež, Diana

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI
OVITKA — 72. STRAN:

Zimsko jutro v kočevskem lovišču
Foto Janez Papež, Diana

